บทที่ 2

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโทษปรับทางอาญา

"โทษปรับ" เป็นโทษสถานหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา[1] และนอกจากประมวลกฎหมายอาญาแล้วโทษปรับยังมีบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น ๆ เช่น ประมวลรัษฎากร พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ เพื่อใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งหากมีการเปรียบเทียบโทษปรับกับโทษจำคุก จะเห็นว่าการใช้โทษปรับมีต้นทุนในการบริหารจัดการต่ำกว่าโทษจำคุก โดยสังคมไม่ต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรมนุษย์จากโทษจำคุก อีกทั้งโทษปรับไม่ก่อให้เกิด "ตราบาป" แก่ผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกับโทษจำคุก[2]

การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ศึกษากรณีโทษปรับทางอาญา เนื่องจากปัจจุบันปัญหาการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง จากข้อมูลศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. 2566 โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและความร่วมมือของหน่วยงานภาคีเครือข่าย มีการรวบรวมสถิติอุบัติเหตุทางถนนสรุปสถิติอุบัติเหตุทางถนนสะสม 7 วัน (วันที่ 11-17 เมษายน 2566) เกิดอุบัติเหตุรวม 2,203 ครั้ง ผู้เสียชีวิต 264 ราย ผู้บาดเจ็บ 2,208 คน ซึ่งสาเหตุหลักของอุบัติเหตุทางถนนยังคงเกิดจากการขับรถเร็ว เมาแล้วขับ โดยสร้างความสูญเสียและทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้ใช้รถบนท้องถนน รวมไปถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดดังกล่าว[3] แม้ว่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขบทลงโทษให้มีความรุนแรงมาก

---

[1] ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 18.

[2] อิสร์กุล อุณหเกตุ. (2556). ***ระบบค่าปรับทางอาญา.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://tdri.or.th/2014/03/criminal-charges-system/. [2565, 29 กรกฎาคม].

[3] PPTV Online. (2566). ***ปิดฉาก 7 วันอันตราย "สงกรานต์ 2566" เกิดอุบัติเหตุ-บาดเจ็บเพิ่มขึ้น.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1/194555. [2566, 19 พฤษภาคม].

ยิ่งขึ้น ก็ไม่ได้ทำให้การกระทำความผิดลดลงแต่อย่างใด ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ให้ได้มาซึ่งมาตรการที่เหมาะสม รวมทั้งบทกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้มีการศึกษาในกรณี ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและที่มาของกฎหมายจราจรทางบก

ประเทศไทยได้มีกฎหมายกฎหมายจราจร โดยคำว่า “จราจร” (Traffic) เกิดขึ้นจากการที่กรมตำรวจได้เสนอร่างพระราชบัญญัติจราจรทางบกไปยังกระทรวงมหาดไทย โดยขอให้ออกเป็นกฎหมายเพื่อนำมาบังคับกับประชาชน ในช่วงเวลานั้นมีจำนวนรถที่มากขึ้นซึ่งมีทั้งรถแท็กซี่ รถขนาดเล็ก และมีการสร้างสะพานพุทธยอดฟ้าซึ่งเป็นสะพานที่เชื่อมของจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ทำให้พื้นที่การจราจรกว้างขวางขึ้นมีผู้ใช้รถเพิ่มขึ้น พ.ต.อ.ซี. บี. ฟอลเล็ต เป็นผู้ร่างพระราชบัญญัติจราจรทางบกขึ้น จากการนำหลักกฎหมายจราจรในประเทศอังกฤษโดยมีการปรับเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการจราจรของประเทศไทย ซึ่งผ่านการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎรนำมาใช้เป็นกฎหมายได้ใน พ.ศ. 2477 ต่อมาคำว่า “จราจร” จึงเป็นที่รู้จักของประชาชน การจราจรหมายความรวมถึง คน สัตว์ และยวดยานที่สัญจรไปมาบนท้องถนน จากการเคลื่อนด้วยแรงคน หรือเครื่องจักร หรือลากจูงไปด้วยสัตว์พาหนะ ก่อนนั้นการจราจรในประเทศไทยเกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2470 ขณะนั้นมีรถยนต์ประมาณไม่ถึงหนึ่งพันคัน มีถนนสำหรับรถใช้ได้อย่างสะดวกไม่กี่เส้นทาง[4]

ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติการขนส่ง พ.ศ. 2497[5] ใช้บังคับเกี่ยวกับการขนส่ง สาเหตุที่มีพระราชบัญญัติดังกล่าวออกมา เพื่อเป็นการจัดระเบียบการจราจรให้เหมาะสมให้เกิดความสะดวกและเกิดความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้ใช้รถใช้ถนน เมื่อมีความเจริญทางสังคม การใช้รถใช้ถนนจึงมีความสำคัญและจำเป็นมากยิ่งขึ้นต่อการใช้ชีวิตประจำวัน อีกทั้งมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีการพัฒนาเครื่องยนต์ของยานพาหนะ กฎหมายจึงได้มีการพัฒนาให้ทันกับยุคสมัยเพื่อรองรับการใช้รถใช้ถนนและเป็นการจัดระเบียบการจราจรให้ดีขึ้น โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 แทนกฎหมายเดิม ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการควบคุม บังคับ ขับขี่ผู้ประกอบการ และตัวรถ ให้เกิดความปลอดภัย และเป็นการสร้างระเบียบแก่ผู้ใช้รถใช้ถนนมากขึ้น

---

[4] กองบังคับการตำรวจจราจร. (2565). ***ภูมิหลังและวิวัฒนาการของกองบังคับการตำรวจจราจร.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.trafficpolice.go.th/history. [2565, 20 พฤศจิกายน]

[5] พระราชบัญญัติการขนส่ง พ.ศ. 2497.

อีกทั้งยังช่วยควบคุมไม่ให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายจราจรที่อาจจะทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายได้ ทั้งแก่ตนเอง หรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบนั้นด้วย[6]

กล่าวสรุปได้ว่า ในประเทศไทยมีกฎหมายจราจรเกิดขึ้นครั้งแรก เรียกว่าพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2477 การร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้นำหลักกฎหมายจราจรของอังกฤษโดยมีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพการจราจรของไทย เมื่อมีความเจริญทางสังคมการใช้รถใช้ถนนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากต่อการใช้ชีวิตประจำวัน อีกทั้งมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีการพัฒนาเครื่องยนต์ของยานพาหนะ ดังนั้นกฎหมายจึงได้มีการพัฒนาให้ทันยุคสมัยเพื่อรองรับในการใช้รถใช้ถนนและเป็นการจัดระเบียบการจราจรให้ดีขึ้น โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เพื่อให้สามารถควบคุม บังคับการขับขี่ รวมถึงในเรื่องของผู้ประกอบการ และตัวรถให้เป็นไปตามกฎหมายที่บัญญัติบังคับใช้ในขณะนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ใช้รถใช้ถนนเกิดความสะดวกและปลอดภัย จากการใช้รถใช้ถนนในการสัญจรไปมาบนท้องถนน

2.1.1 วิวัฒนาการกฎหมายจราจรทางบก

ในช่วงปี พ.ศ. 2470 เป็นช่วงเริ่มต้นที่มีการจราจรเกิดขึ้นในประเทศ[7] ขณะนั้นมีรถยนต์โดยประมาณไม่ถึงหนึ่งพันคัน และมีถนนที่รถใช้ได้อย่างสะดวกไม่กี่สายในสมัยนั้น ได้ถือเป็นต้นกำเนิดของการจราจรในประเทศไทย ซึ่งสมัยนั้นอำนาจการควบคุมเป็นของ “กองทะเบียน” ผู้บังคับบัญชาสูงสุด คือ พ.ต.ท.หลวง พิจารณาพลกิจ สารวัตรใหญ่กองพิเศษตำรวจนครบาล และได้มีวิวัฒนาการของกองบังคับการตำรวจจราจร โดยในยุคสมัย พ.ศ. 2475 ได้มีการริเริ่มให้ฟื้นฟูการตรวจจัดการจราจร เนื่องจากยานพาหนะและถนนมีเพิ่มขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2480 จัดตั้ง “กองตำรวจเทศบาล” โดยมี พ.ต.ท.หลวงชาติ ตระการโกศล ซึ่งได้เป็นผู้กำกับการขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ และในปี พ.ศ. 2491 ได้มีการยุบเลิกกองตำรวจเทศบาล และมีการจัดตั้ง “กองกำกับการจราจร” สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ต่อมากรมตำรวจยกฐานะกองกำกับการจราจรเป็นกองบังคับการในปี พ.ศ. 2498 อีกทั้งมีนโยบายจัดตั้งตำรวจหญิงในกองตำรวจจราจรรุ่นแรก จำนวน 26 คน มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการช่วยเหลือเด็กและประชาชนขณะที่ข้ามถนนตรงทางข้ามบริเวณด้านหน้าโรงเรียนต่าง ๆ

---

[6] วิทยา ประยงค์พันธุ์. (2562). ***หลักนิติธรรมกับการบังคับใช้กฎหมายจราจรแนวทางใหม่.*** งานเอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 7 วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ. หน้า 12.

[7] อดิศักดิ์ กันทะเมืองลี้. (2566). ***สวนลอยฟ้าเจ้าพระยา: จิ๊กซอว์เชื่อมเมืองด้วยการเดินเท้า***. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://theurbanis.com/insight/26/06/2020/2199. [2566, 19 พฤษภาคม].

การริเริ่มการทดลองตั้งศูนย์ควบคุมการจราจรเป็นการติดต่อประสานงานระหว่างตำรวจสายตรวจกับศูนย์ควบคุมการจราจรโดยการใช้วิทยุสื่อสารซึ่งได้ผลดีและได้ดำเนินการตลอดมา ศูนย์ควบคุมการจราจรจะมีหน้าที่รับผิดชอบความสะดวกและความปลอดภัยของประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนในบริเวณทั่วเขตบริเวณกรุงเทพมหานคร หลังจากนั้นได้มีระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการกำหนดหน้าที่การงานกำหนดให้ “กองบังคับการตำรวจจราจร” ใช้คำย่อว่า “บก.จร.” ปี พ.ศ. 2532 ทั้งนี้จะมีหน้าที่จัดการจราจรและรักษาความปลอดภัยในการจราจรทางบก ในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการ ตำรวจนครบาล ตลอดจนในเรื่องของการที่บังคับใช้กฎหมายจราจรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ต่อมาได้มีการดำเนินการตาม “โครงการบรรเทาปัญหาการจราจรในเขตกรุงเทพมหานครตามแนวพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9” ใช้กำลังตำรวจจราจรจากสถานีตำรวจนครบาลในพื้นที่เป้าหมาย และต่อมาจัดตั้งเป็น “ฝ่ายปฏิบัติการจราจร ตามโครงการพระราชดำริ ฯ แก้ไขปัญหาจราจรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” พ.ศ. 2539 มีมติของคณะกรรมการข้าราชการตำรวจให้เปลี่ยนชื่อฝ่ายปฏิบัติการจราจรตามโครงการพระราชดำริ ฯ เป็น “ฝ่ายปฏิบัติการพิเศษการจราจร” และกำหนดเป็นหน่วยงานในสังกัดกองบังคับการตำรวจจราจร[8]

วิวัฒนาการกฎหมายจราจรทางบกของประเทศไทยได้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรที่เป็นครั้งใหญ่ที่สุด เมื่อ พ.ศ. 2522 โดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งใช้บังคับแทนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจราจรที่ใช้บังคับเดิม เพื่อให้สามารถควบคุมบังคับ ขับขี่ ผู้ประกอบการ และตัวรถ ให้เกิดความปลอดภัยและสะดวกในการสัญจรมากยิ่งขึ้น จากการที่การคมนาคมและขนส่งทางบกได้เจริญก้าวหน้าขยายตัวในส่วนภูมิภาคทำให้จำนวนยานพาหนะบนท้องถนนมีเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2535 จึงมีพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 ขึ้นเพื่อใช้แทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ลงวันที่ 28 พฤจิกายน พ.ศ. 2515[9] ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยทางหลวงที่ใช้บังคับในขณะนั้น ให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาของประเทศ กฎหมายจราจรจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับสภาพของการสัญจรไปมาโดยตลอดซึ่งได้มีการกำหนด ดังนี้

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มีแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2529 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 วัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการใช้ถนน ทางของผู้ขับขี่คนเดินเท้า

---

[8] กองบังคับการตำรวจจราจร. (2565). ***ภูมิหลังและวิวัฒนาการของกองบังคับการตำรวจจราจร.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.trafficpolice.go.th/history. [2565, 20 พฤศจิกายน]

[9] ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับ 295. (2566). ***(ว่าด้วยกฎหมายเกี่ยวกับทางหลวง).*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php. [2566, 19 พฤษภาคม].

คนที่จูง ขี่หรือไล่ต้อนสัตว์ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อสงวนไว้ซึ่งชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลที่ต้องเดินทาง เป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญาผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว[10] (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2551 (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2557 (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2557 (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2559 (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 และ (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2565 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากปัญหาการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากผู้ขับขี่ฝ่าฝืน รวมถึงไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ความปลอดภัยในการจราจรทางบก ประกอบกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงมาตรการกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับปัจจุบัน เพื่อให้การใช้รถใช้ถนนเกิดความปลอดภัยและให้การป้องกันการกระทำความผิดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งในเรื่องของการใช้ช่องเดินรถ การใช้เข็มขัดนิรภัย การป้องกันการแข่งรถที่ไม่ได้รับอนุญาต ควบคุมการใช้รถที่มีสภาพไม่ถูกต้อง และควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษให้มีความเหมาะสม ซึ่งจะเป็นการลดการเกิดอุบัติเหตุทางถนนและส่งเสริมให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยในการจราจรทางบก[11] จึงมีความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติขึ้น

กล่าวสรุปได้ว่า การจราจรในประเทศไทยเริ่มมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2470 ต่อมาได้มีวิวัฒนาการของกองบังคับการตำรวจจราจรในยุคต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมา เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งใช้บังคับแทนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจราจรที่ใช้บังคับเดิม เพื่อให้สามารถควบคุม บังคับ ขับขี่ ผู้ประกอบการ และตัวรถ ให้เกิดความปลอดภัยและสะดวกในการสัญจรมากขึ้น จากการที่การคมนาคมและขนส่งทางบกได้เจริญก้าวหน้าขยายตัวในส่วนภูมิภาค ทำให้จำนวนยานพาหนะบนท้องถนนมีเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2535 จึงมีพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 ขึ้น เพื่อใช้แทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยทางหลวงที่ใช้บังคับในขณะนั้น ให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาของประเทศ กฎหมายจราจรจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ทันสมัยเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน การบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2565 เพื่อปรับปรุงมาตรการกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้รถใช้ถนนได้อย่างปลอดภัย และให้การป้องกันการกระทำความผิดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องการใช้ช่องเดินรถ ลักษณะความผิดในการขับรถ การใช้เข็มขัดนิรภัย

---

[10] มนันญา ภู่แก้ว. (2566). ***พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1514. [2566, 19 พฤษภาคม].

[11] พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2565.

การป้องกันการแข่งรถที่ไม่ได้รับอนุญาต และการควบคุมการใช้รถที่มีสภาพไม่ถูกต้อง อีกทั้งมีการปรับปรุงบทกำหนดโทษที่เหมาะสม เพื่อเป็นการลดการเกิดอุบัติเหตุ อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 การบังคับใช้โทษกฎหมายจราจร

กฎหมายจราจรเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนของประชาชน และเป็นการใช้บังคับเพื่อให้เกิดระเบียบในเรื่องของการจราจร[12] รวมทั้งให้ทันสมัยกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยียานยนต์ โดยกฎหมายจราจรมีลักษณะเป็นกฎหมายทางเทคนิคหมายถึง มีการบัญญัติขึ้นด้วยเหตุผลทางเทคนิค เพื่อเป็นการจัดระเบียบทางสังคม กฎหมายจรจรบัญญัติขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ในทางปกครอง บริหาร โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์มาตรการต่าง ๆ เพื่อบังคับใช้ให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน[13] ทั้งนี้ประเภทความผิดจราจรที่แบ่งตามการเคลื่อนย้ายยานพาหนะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประการแรก ความผิดในเรื่องของการจอดรถซึ่งผู้ขับขี่กระทำผิดหลังจากหยุดรถ หรือจอดรถแล้ว ถึงจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุหรือมีความรุนแรงไม่มากนัก แต่ก็ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดได้ ยกตัวอย่างในกรณีของการจอดรถในที่ห้ามจอด การจอดรถขวางทางเข้าออก การจอดรถซ้อนคัน การจอดรถขวางถนน เป็นต้น

ประการที่สอง ความผิดขณะที่มีการขับขี่รถถือเป็นความผิดร้ายแรง และเป็นสาเหตุของการก่อให้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนมากที่สุด ยกตัวอย่างในกรณี การขับรถด้วยความเร็วสูง การฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร การขับรถขณะมึนเมา เป็นต้น[14]

การบังคับใช้โทษกฎหมายจราจร โดยความผิดจราจรเป็นการกำหนดความผิดอาญาตามประเภทความผิดที่เรียกว่า Mala Prohibita[15] คือ การกระทำที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด

---

[12] กรกช โรจนบุญถึง. (2566). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยเรื่องการกำหนดความเร็ว ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และแก้ไขเพิ่มเติม. ***วารสารนิติ รัฐกิจ และสังคมศาสตร์ สำนักวิชากนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,*** 7(1). หน้า 194.

[13] จตุรงค์ ผัดวงศ์. (2562). ***แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายจารจร กรณีศึกษา พื้นที่รับผิดชอบสถานีตำรวจนครบาลพญาไท.*** สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 8.

[14] วิลาสินี สิทธิโสภณ. (2561). การบังคับใช้กฎหมายจราจรและการลงโทษต่อผู้กระทำผิด. ***บทความสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.*** หน้า 2.

ซึ่งอาจจะแตกต่างกันออกไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ โดยการกระทำหนึ่งอาจเป็นความผิดในประเทศหนึ่ง หรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่อาจไม่เป็นความผิดในอีกประเทศ หรือในระยะเวลาอื่น ความผิดประเภทนี้ที่ไม่ใช่ความผิดชั่วร้ายในตัวของมันเองอย่างความผิดอาญาประเภท Mala In Se แต่เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม ซึ่งเรียกกันว่าเป็น “ความผิดในทางเทคนิค” หรือ Technical Offence โดยการกำหนดโทษในความผิดที่เป็นประเภท Mala Prohibita จะเป็นไปตามนโยบายของรัฐ จึงอาจมีการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษ เพื่อลดการใช้โทษทางอาญาโดยไม่จำเป็น ลักษณะของความผิดที่เป็นข้อห้าม หรือ Mala Prohibita นั้น คือจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่ละยุคสมัย ข้อห้ามในยุคสมัยหนึ่งอาจไม่เป็นข้อห้ามในอีกยุคสมัย เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนันในหลายประเทศกฎหมายไม่ได้กำหนดเป็นความผิดและอนุญาตให้มีการเล่นกันได้อย่างเสรี[16]

ลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดจราจร ซึ่งเป็นกฎหมายที่ไม่ได้ถูกบัญญัติขึ้นตามเหตุผลทางด้านในเรื่องของศีลธรรม โดยหลักประเภทของความผิดมิใช่เป็นความผิดในตัวเองเป็นกฎหมายที่เกิดจากการบัญญัติขึ้นเพื่อปัญหาเฉพาะเจาะจงในบางเรื่อง เช่น กฎหมายจราจรกำหนดให้หยุดรถเมื่อเห็นสัญญาณไฟจราจรสีแดง เป็นต้น หรือกล่าวได้ว่าความผิดตามกฎหมายจราจรเป็นความผิดอยู่ในประเภทที่โดยธรรมชาติของการกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นความผิดอาญาโดยแท้ (True Crime) และมีลักษณะเป็นความผิดเล็กน้อยเกินกว่าที่จะเป็นความผิดอาญา การที่มีกฎหมายจราจรก็เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยในการจราจร ดังนั้น ความผิดตามกฎหมายจราจรที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อความสะดวกในการจราจรจึงมีลักษณะความผิดของการกระทำที่ไม่เป็นความผิดในตัวเอง แต่มีลักษณะเป็นกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามจะต้องรับผิดซึ่งเรียกลักษณะของความผิดนี้ว่า ความผิดต่อกฎระเบียบ (regulatory offences) ส่วนความผิดที่บัญญัติขึ้นมาในเรื่องของความปลอดภัยในการจราจรจะมีลักษณะของการกระทำที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสังคมได้ เรียกลักษณะของความผิดนี้ว่าความผิดที่เป็นการก่ออันตราย โดยการกระทำความผิดตามกฎหมายจราจรยังมีลักษณะของความผิดที่เป็นการกระทำโดยประมาทอยู่ด้วย[17]

---

[15] ประทีป ทับอัตตานนท์, จิดาภา พรยิ่ง. (2561). ปัญญาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับโทษปรับที่แจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ตอบรับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522. ***วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย,*** 11(2). หน้า 3.

[16] โกเมศ ขวัญเมือง, พระครูธรรมธรสฐาพร ปภสฺสโร, พระครูปลัดอุดร ปริปุณฺโณ. (2564). การแบ่งประเภทของความผิดอาญา. ***วารสาร สังคมศาตร์ปริทรรศน์ Journal of MCU Social Science Review,*** 10(2). หน้า 398-399.

[17] สาโรจน์ คุ้มทรัพย์. (2539). ***การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจราจรในเขตกรุงเทพมหานคร.*** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 30.

ทฤษฎีการเกิดอุบัติเหตุ อุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดไม่ได้เกิดจากการตั้งใจมาก่อน รวมถึงไม่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ทำให้มีความเสียหายต่อทรัพย์สิน ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ สร้างความสูญเสียชีวิตได้ แต่อุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นนั้นมนุษย์ที่สามารถควบคุมหรือป้องกันได้[18]อุบัติเหตุอาจเกิดได้จากเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ การกระทำของมนุษย์ที่ทำให้ไม่ปลอดภัย สิ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ และสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุ[19]

กล่าวสรุปได้ว่า กฎหมายจราจรบัญญัติขึ้นเพื่อประโยชน์ในทางปกครอง บริหาร โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์มาตรการต่าง ๆ เพื่อบังคับใช้ให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน ทั้งนี้ประเภทของของผิดจราจรที่แบ่งตามการเคลื่อนย้ายยานพาหนะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความผิดในเรื่องของการจอดรถซึ่งผู้ขับขี่กระทำผิดหลังจากหยุดรถ หรือจอดรถแล้ว และความผิดขณะที่มีการขับขี่รถ การบังคับใช้โทษกฎหมายจราจรโดยความผิดจราจรเป็นการกำหนดความผิดอาญาตามประเภทความผิดที่เรียกว่า Mala Prohibita คือ การกระทำที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด ซึ่งอาจจะแตกต่างกันออกไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม ซึ่งเรียกกันว่าเป็น “ความผิดในทางเทคนิค” หรือ Technical Offence โดยการกำหนดโทษในความผิดที่เป็นประเภท Mala Prohibita จะเป็นไปตามนโยบายของรัฐ จึงอาจมีการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษ เพื่อลดการใช้โทษทางอาญาโดยไม่จำเป็น โดยจะมีลักษณะเด่นของความผิดที่เป็นข้อห้าม

2.1.3 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

โทษ (Punishment) หมายถึง การกระทำที่เป็นผลร้ายหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับโทษ ไม่ว่าจะการกระทำให้ได้รับความทุกข์ทรมานทางร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน โดยมีวิธีการลงโทษแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ โทษเป็นลักษณะการตอบสนองทางสังคมว่าโทษจะต้องเกิดขึ้นกับบุคคลเมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมาย ผิดกติกาของสังคม โดยจะต้องถูกกำหนดและใช้โดยผู้มีอำนาจ

---

[18] สุธาทิพย์ แสงสว่าง. (2563). ***ปัญหาความรับผิดทางอาญาอันมีสาเหตุมาจากการประมาท ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522.*** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 56.

[19] จัตตุรงค์ เพลินหัด. (2562). แนวทางการลดอุบัติเหตุรถบรรทุกขนส่งยุค 4.0 กรณีศึกษาเส้นทางการขนส่งอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. ***วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอิสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษศาสตร์,*** 9(1). หน้า 185.

ทั้งยังต้องมีผลร้ายต่อผู้กระทำความผิดซึ่งแสดงถึงการตำหนิผู้กระทำผิด[20] โดยวัตถุประสงค์ของการลงโทษนั้นก็จะมีหลักทฤษที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

หลักของอาชญาวิทยา เป็นเรื่องที่ว่าด้วยต้นเหตุแห่งการกระทำผิด โดยพิจารณาความผิดในฐานที่เกิดขึ้นในทางเอกชนและสังคม แบ่งเป็นชีวอาชญาวิทยาและสังคมอาชญาวิทยา เป็นเรื่องของความผิดในฐานที่ปรากฏการณ์ในสังคม อิทธิพล ความสัมพันธ์ในสังคม เช่น อาชีพ การหาเลี้ยงชีพ ฐานะ เป็นต้น ทุกสิ่งมีอิทธิพลเหนือการกระทำอาญา ยกตัวอย่าง เด็กที่ไม่ได้รับการอบรมจากครอบครัวย่อมกระทำผิดได้ง่ายกว่าเด็กที่อยู่ในการเลี้ยงดูเอาใจใส่จากครอบครัว จากเดิมการกระทำความผิดจะเกิดจากผู้กระทำความผิดมีจิตใจชั่วร้าย มีจิตใจเป็นอิสระที่จะกระทำความผิดหรือไม่ตามใจชอบ ต่อมาเมื่อมีวิทยาศาสตร์ในทางธรรมชาติได้มีความเจริญขึ้น จึงถือได้ว่าการกระทำความผิดนั้นมีต้นเหตุในทางชีววิทยา และในทางสังคม[21] ซึ่งมีความเห็นของสำนักกฎหมายสมัยใหม่ ดังนี้

เซซาร์ ลอมโบรโซ เป็นบุคคลแรกที่ศึกษาเหตุแห่งการกระความทำผิดในทางชีววิทยา มีการตั้งทฤษฎีว่าผู้กระทำผิดที่เกิดมาเพื่อกระทำผิด มักมีลักษณะร่างกายพิเศษสำคัญกว่าสิ่งแวดล้อม คือ ผู้ร้ายมักมีรูปพรรณแสดงว่าเป็นผู้ร้าย มีลักษณะเป็นมนุษย์ที่ยังคงป่าเถื่อนอยู่[22] แต่ลูกศิษย์ของลอมโบรโซ คือ แฟร์รี และกาลาฟาโล เห็นต่างถือว่าอิทธิพลของสังคมเป็นเรื่องสำคัญกว่า แต่ทั้งนี้ยังถือว่าหากผู้กระทำผิดมีใจอิสระที่จะเลือกกระทำผิดได้หรือไม่ได้นั้น และผู้นั้นไม่ถึงขั้นวิกลจริตก็ต้องถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ที่ไม่ควรแก่การให้อภัย และต้องรับผลของการกระทำนั้น

เหตุที่ทำให้กฎหมายอาญาชอบด้วยเหตุผลมีหลายทฤษฎี แบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎีหลัก ๆ คือ ทฤษฎีเด็ดขาด ทฤษฎีไม่เด็ดขาด หรือทฤษฎีสัมผัสและทฤษฎีที่รวมทฤษฎีทั้งสองเข้าด้วยกัน

ทฤษฎีเด็ดขาด ถือว่า การกระทำผิดเป็นเหตุอันเดียวแก่การลงโทษ เพราะมีการกระทำผิดการลงโทษจึงเป็นการตอบแทนอันเที่ยงธรรม

---

[20] บุญนำ หนามฉัตร. (2559). ***โทษประหารชีวิต : ศึกษาสัดส่วนในการกำหนดโทษและการบังคับโทษ.*** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 5.

[21] ฐนันดร์ศักดิ์ บวรนันทกุล. (2566). ***เข้าถึงจิตใจอาชญากรด้วยแนวคิดอาชญาวิทยา.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://thematter.co/social/understanding-the-criminal-minds/41183. [2566, 19 พฤษภาคม].

[22] บุญวัฒน์ สว่างวงศ์. (2526). ***สำนักความคิดทางอาชญาวิทยา.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://elcpg.ssru.ac.th/boonwat_sa/pluginfile.php/44/block_html/content/%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%8D%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B8%B2%20%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88203.pdf. [2566, 19 พฤษภาคม].

คันท์ ให้ความเห็นว่า การตอบแทนแก้แค้นเป็นเรื่องจำเป็นกับกฎหมายที่ชอบด้วยธรรมเนียมประเพณี ยกตัวอย่างเปรียบเทียบ เช่น ถ้ามีเหตุให้ฝูงชนทั้งหมดต้องอพยพไปจากเกาะ ก็ต้องประหารนักโทษในเกาะที่ต้องโทษประหารก่อน เพื่อเป็นการตอบแทนแก้แค้นที่เป็นธรรม เพราะถึงปล่อยไว้จะไม่เป็นอันตรายต่อฝูงชนอีก จะถือว่าทำผิดหน้าที่

เฮเกล ให้ความเห็นว่า การลงโทษเป็นการจำเป็นในทางตรรกวิทยา

สตาล ให้ความเห็นว่า โทษนั้นมีเพื่อให้ระเบียบแห่งพระเจ้าในโลกคงคืนเป็นอย่างเดิม

ทฤษฎีไม่เด็ดขาด ไม่พิจารณาในแง่การกระทำผิด แต่มองในจุดประสงค์ แห่งการลงโทษ เพราะโทษทางอาญาควรจะมีผลทำให้มนุษย์เกรงกลัว และประพฤติตัวดีขึ้น เป็นการประกันว่าจะไม่กระทำผิดอีก ทฤษฎีนี้แบ่งเป็น 2 ประการ คือ ทฤษฎีที่ถือว่าการลงโทษเป็นการป้องกันทั่ว ๆ ไป ถ้าทำผิดก็มีการลงโทษ และมีการลงโทษจริงทำให้คนเกรงกลัวที่จะทำผิด และอีกทฤษฎี คือ ทฤษฎีที่ถือว่าการลงโทษเป็นการป้องกันพิเศษ เป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดนั้นเองกระทำผิดซ้ำ หรือป้องกันสังคมมิให้ถูกรบกวนโดยผู้กระทำผิด ถือว่าเป็นทฤษฎีที่ป้องกันทั่วไป[23]

การลงโทษจะมีหลักการในศาสตร์ต่าง ๆ มาเกี่ยวข้อง อย่างเช่นหลักการทางอาชญาวิทยา ซึ่งหมายถึงศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรม พฤติกรรมอาชญากร และสาเหตุของการประกอบอาชญากรรม[24] รวมถึงการป้องกันอาชญากรรมโดยใช้วิธีการอย่างเป็นวิทยาศาสตร์และใช้ความรู้จากหลายสาขาวิชามาบูรณาการเข้าด้วยกันในการศึกษาหรือมีลักษณะของสหวิทยาการ โดยอาชญาวิทยา ประกอบด้วยการศึกษาเกี่ยวกับ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา วิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศาสตร์อื่น ๆ ประกอบกัน ทั้งนี้ อาชญาวิทยาเป็นการศึกษาในเรื่องของประเภทอาชญากรรมต่าง ๆ ทั้งร้ายแรง และไม่ร้ายแรง อาชญากรรมที่เป็นความผิดในตัวเอง (Mala in se) เช่น ฆาตกรรม จี้ ปล้น เป็นต้น และความผิดเพราะกฎหมายห้าม (Mala Prohibita) เช่น ความผิดพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ละเมิดลิขสิทธิ์ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายแรงงาน กฎหมายจราจร เป็นต้น ประเภทของอาชญากรรม ประเภทอาชญากร สาเหตุการกระทำความผิดสาเหตุของอาชญากรรม รวมถึงทฤษฎีทางร่างกายลักษณะผู้ที่เป็นอาชญากร การศึกษาตามหลักทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม มุ่งเน้นศึกษาว่าสิ่งใดอาจก่อให้เกิดอาชญากรรม รวมทั้งการป้องกันการเกิดอาชญากรรมตามหลักทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Theory)

---

[23] หยุด แสงอุทัย. (2561). ***คำอธิบายกฎหายลักษณะอาญา ร.ศ. 127*** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิญญชน. หน้า 2-5.

[24] ทรงเกียรติ์ ลิ่มสมพร. (2559). ***ปัญหาการนำเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : ศึกษากรณีการนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้ในชั้นก่อนฟ้อง***. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 12.

เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุและองค์ประกอบต่าง ๆ ของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วย คนร้าย เหยื่อหรือเป้าหมาย โอกาส เวลา สถานที่ ซึ่งเมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน จะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ดังนั้นจากทฤษฎีดังกล่าว จึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะแก้ไขการเกิดปัญหาอาชญากรรม[25]

หลักการในเรื่องของทัณฑวิทยา ซึ่งหมายถึงวิชาเกี่ยวกับการลงโทษ เป็นการศึกษาวิธีการที่จะปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ลงโทษ และแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี[26] มีประโยชน์ต่อสังคม คือ เป็นการป้องกันอาชญากรรมและป้องกันสังคมให้ปลอดภัย คำว่า “ทัณฑวิทยา” แปลมาจากคำภาษาอังกฤษที่ว่า “Penology” ซึ่งมีที่มาจากรากศัพท์ภาษาลาตินว่า Poena ซึ่งหมายถึง ความเจ็บปวด ทั้งนี้ เพื่อสะท้อนให้เห็นแนวความคิดในการลงโทษในอดีตที่เน้นให้เกิดความเจ็บปวด ที่เมื่อมีอาชญากรรมหรือการกระทำความผิดเกิดขึ้น มักมีบทสรุป คือ การลงโทษอย่างรุนแรง เพื่อเป็นการยับยั้งหรือข่มขู่ไม่ให้บุคคลกล้ากระทำความผิด ดังนั้น ลักษณะของอาชญาวิทยาศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรมการกระทำความผิด โดยจะมีการศึกษาควบคู่กับทัณฑวิทยาเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ หลังจากที่อาชญากรได้กระทำความผิดแล้ว จึงทำให้อาชญาวิทยาและทัฑวิทยามีความสัมพันธ์กับกระบวนการยุติธรรม เพราะเป็นการศึกษาถึงสาเหตุที่จะทำให้มีการเกิดอาชญากรรม ประกอบด้วยตัวผู้กระทำความผิด สิ่งแวดล้อม โอกาส เวลา สถานที่ที่จะเกิดอาชญากรรมขึ้นได้ และเมื่อเกิดอาชญากรรมขึ้นแล้ว ก็จะต้องมีการลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งการลงโทษผู้กระทำความผิด จะต้องลงโทษโดยอาศัยหลักทฤษฎีที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดนั้นด้วย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความกลัว เข็ดหลาบ และไม่กระทำผิดซ้ำ สมัยโบราณหลักทัณฑวิทยามุ่งประสงค์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดให้เข็ดหลาบและประจานเป็นเยี่ยงอย่างแก่สังคม ตัดโอกาสเพื่อไม่ให้กระทำผิดได้อีกและไม่ได้รับโอกาสในการที่จะแก้ไข เพื่อกลับตัวเป็นคนดี การลงโทษดังกล่าวเป็นเพียงการแก้ปัญหาชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ในปัจจุบันทัณฑวิทยามุ่งประสงค์ที่จะควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไม่ให้หลบหนี อบรมแก้ไขให้กลับตัวเป็นคนดี มีการฝึกวิชาชีพหลังจากพ้นโทษแล้วก็จะเป็นคนดีมีวิชาชีพ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ จากทฤษฎีดังกล่าวเป็นการนำคนดีกลับคืนสู่สังคม เป็นการให้โอกาสผู้ที่เคยกระทำความผิด และยังเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยอีกด้วย[27]

---

[25] คมสัน สุขมาก. (ม.ป.ป.) Sripatum University. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตบางเขน. เอกสารการสอน.

[26] ไมตรี พลอยทำ. (2564). การควบคุมและแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามหลังทัณตวิทยาเชิงพุทธบูรณาการ. ***วารสารมหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด,*** 10(2). หน้า 364.

[27] เอกพงษ์ สารน้อย. (ม.ป.ป.) Sripatum University. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตบางเขน. เอกสารการสอน.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรา 77 การออกกฎหมาย รัฐควรจะกำหนดให้มีโทษทางอาญาเฉพาะกรณีความผิดร้ายแรง ซึ่งส่งผลให้ในการออกกฎหมายของรัฐสภาจำเป็นจะต้องคำนึงถึงหลักดังกล่าว[28] และบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ซึ่งออกตามความรัฐธรรมนูญ ฯ ในมาตราดังกล่าว ก็ไม่ได้ให้คำนิยามอย่างชัดเจนว่า “ความผิดร้ายแรง” นั้น หมายถึงอะไร ทั้งที่หลักการดังกล่าวมีความสำคัญต่อการบัญญัติกฎหมายที่กำหนดโทษทางอาญาเป็นอย่างมาก

ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

การลงโทษทางอาญาเป็นสิ่งที่มีมาช้านานแต่ได้มีการพัฒนามายุคสมัย เพื่อใช้ในการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด[29] โดยได้มีนักกฎหมายและนักปรัชญาต่างให้ความเห็น แนวคิดที่ต่างกันออกไป อธิบายได้ว่า ทฤษฎีการลงโทษผู้กระทำผิดในทางอาญาในมุมของการแสวงหาประโยชน์จากการลงโทษแบ่งเป็น 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแค้นทดแทน และทฤษฎีอรรถประโยชน์

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน หมายถึง ทฤษฎีการลงโทษเพื่อให้สาสมต่างกับการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้น กล่าวคือ การลงโทษเพื่อให้สาสมตั้งอยู่บนกฎของศีลธรรมและความยุติธรรม ดังนั้น จึงพิจารณาว่าการลงโทษนั้นยุติธรรม หรือไม่ได้สัดส่วนกับความผิดหรือไม่ แต่การลงโทษเพื่อแก้แค้นนั้น เป็นการสนองความรู้สึกโกรธเคืองเมื่อมีการกระทำความผิด ดังนั้น การลงโทษเพื่อแก้แค้นจึงตั้งอยู่บนอารมณ์ของผู้ลงโทษเป็นหลัก ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เก่าแก่ที่สุด โดยมีผลมาจากแนวคิดที่ว่ามนุษย์มีเจตจำนงเสรี มนุษย์มีเหตุผล และมีอิสระจะกระทำการใด ๆ ก็ได้ภายใต้ความเชื่อรวมถึงการตัดสินใจของตนเอง ซึ่งเมื่อกระทำการใดแล้วย่อมต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง โดยหากมนุษย์กระทำไม่ดีหรือฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม มนุษย์ย่อมสมควรได้รับการตำหนิ หรือการลงโทษในลักษณะตาต่อตาฟันต่อฟัน[30] วัตถุประสงค์ของทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนจึงเป็นไปเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด โดยจะเป็นการ

---

[28] สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). ***การรับฟังความคิดเห็นต่าง พ.ร.บ. ตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.parliament.go.th/section77/survey_about.php. [2566, 19 พฤษภาคม].

[29] สัญญพงศ์ ลิ่มประเสริฐ, สุธีราภรณ์แสงจันทร์ศรี และอนิสา มานะทน. (2562). ***การลงโทษผู้กระทำผิดทางอาญา.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://rsucon.rsu.ac.th/files/proceedings/nation2019/NA19-109.pdf. [2566, 19 พฤษภาคม].

[30] นัทธี จิตสว่าง. (2566). ***วัตถุประสงค์ในการลงโทษ.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.gotoknow.org/posts/454719. [2566, 19 พฤษภาคม].

มองย้อนไปอดีตถึงการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดแล้วพิจารณาลงโทษโดยไม่ต้องมองถึงอนาคต โดยที่ไม่ต้องพิจารณาว่าเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษแล้วผลจะเป็นอย่างไร หรือจากผลการลงโทษนั้นเป็นการป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีกหรือไม่ จากการลงโทษทฤษฎีแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิดเป็นการมองย้อนไปในอดีตถึงการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด ซึ่งไม่ได้มองไปถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการลงโทษ ดังนั้น ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีดังกล่าวจึงมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

ประการแรก การลงโทษเป็นการทดแทนความเสียหาย ซึ่งเป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนให้กับผู้เสียหายหรือเหยื่อ จากการที่ผู้กระทำความผิดทำให้เกิดความเสียหายเป็นการทำให้ผู้เสียหาย หรือเหยื่อพึงพอใจกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเป็นการที่ผู้กระทำความผิดได้รับผิดชอบสิ่งที่ตนได้กระทำนั้น

ประการที่สอง การลงโทษต้องก่อให้เกิดความเป็นธรรม โดยกฎหมายคุ้มครองบุคคลทุกคน หมายถึง การที่บุคคลย่อมเสมอภาคกัน หากมีผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายผู้กระทำความผิดนั้นย่อมต้องได้รับโทษตามกฎหมายอาญา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ส่วนรวม

ประการที่สาม การลงโทษต้องได้สัดส่วนกับความผิด หมายถึง จำนวนโทษที่ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับ จะต้องเท่ากันกับความเสียหายที่ผู้กระทำได้กระทำลงนั้น ซึ่งต้องเหมาะสมกับความร้ายแรงของความเสียหาย ในการกระทำและผลต่อสังคมอันเกิดจากการกระทำความผิดนั้น[31]

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ หมายถึง ทฤษฎีที่เห็นว่าการลงโทษเป็นสิ่งที่เลวร้าย แต่ก็เป็นความจำเป็นที่จะต้องป้องกันสังคมจึงจะต้องมีการลงโทษเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยการลงโทษนั้นต้องไม่ใช่เพื่อแก้แค้นผู้กระทำความผิดเท่านั้น ทั้งนี้ทฤษฎีนี้จะเน้นวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดอาญาขึ้นในอนาคตอีก โดยลักษณะของมนุษย์คือการแสวงหาความพอใจและหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ดังนั้นสังคมจึงควรมีการดำเนินการตามหลักประโยชน์สูงสุดเพื่อมนุษย์ทุกคนโดยการกำหนดโทษอาญาให้สอดคล้องกับความร้ายแรงของความผิดอาญาแต่ตามความเสียหายที่เกิดขึ้น จากทฤษฎีอรรถประโยชน์นี้มีวัตถุประสงค์หลัก ๆ 3 ประการ ได้แก่

ประการแรก เพื่อข่มขู่หรือยับยั้ง โดยมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อข่มขู่หรือยับยั้งการลงโทษ เพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้งเฉพาะตัวไม่ให้ผู้กระทำความผิดลงมือกระทำความผิดฐานเดียวกันอีกและเกิดความหลาบจำและเกรงกลัวโทษที่จะได้รับ โดยที่ไม่กล้ากระทำความผิดอีกและ

---

[31] ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. (2564). ***"หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา" ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภา***. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า. หน้า 14-17.

ขณะเดียวกันผลของการลงโทษผู้กระทำความผิดรายหนึ่ง ก็จะมีผลเป็นการยับยั้งไม่ให้ผู้อื่นกระทำความผิดได้เช่นกัน โดยในทฤษฎีดังกล่าว ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) ได้กล่าวไว้ว่าการลงโทษที่จะสามารถข่มขู่และยับยั้งผู้กระทำความผิดได้ต้องมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ การลงโทษต้องทำด้วยความรวดเร็ว การลงโทษต้องมีความแน่นอน การลงโทษต้องมีความเคร่งครัดและรุนแรง ดังเช่นกรณี การนำโทษประหารชีวิตมาใช้โดยเชื่อว่าวิธีการประหารชีวิตเป็นการยับยั้งผู้อื่นมิให้เอาเยี่ยงอย่างในการประกอบอาชญากรรม เป็นต้น[32]

ประการที่สอง เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์แห่งการลงโทษเพื่อแก้ไข หรือฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด เป็นการลงโทษเพื่อให้ผู้กระทำความผิดลดความรู้สึกที่ตนต่อต้านกฎหมายให้รู้สึกผิดชอบชั่วดี เห็นดีเห็นชอบกับการปฏิบัติตามกฎหมาย และช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมโดยใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดการปฏิบัติต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ ยกตัวอย่างเช่น การอบรมและฝึกอาชีพให้กับผู้กระทำความผิดในเรือนจำ การให้การศึกษา การให้การบำบัดทางการแพทย์ เป็นต้น

กล่าวสรุปได้ว่า การลงโทษเพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูนี้ต้องประกอบไปด้วยลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ หลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดต้องประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของตน ใช้วิธีการทางเลือกแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้นโดยหันมาใช้วิธีการอย่างอื่นแทนการจำคุก การลงโทษต้องเหมาะสมกับการกระทำความผิดเป็นรายบุคคล เมื่อผู้กระทำได้แก้ไขให้ดีดังเดิมแล้วควรหยุดลงโทษ และให้มีการปรับปรุงโทษระหว่างที่มีการคุมขัง[33]

ประการที่สาม เพื่อตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำผิดอีก โดยมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้กระทำความผิด ซึ่งการลงโทษเพื่อที่จะทำให้ผู้นั้นไม่มีความสามารถที่จะกระทำความผิดอีก และทำให้สังคมสงบสุขปลอดภัยจากการกระทำความผิด โดยที่จะต้องมีรูปแบบการลงโทษจะต้องมีประสิทธิภาพในการตัดโอกาสมิให้มีการกระทำความผิดอีก ยกตัวอย่างเช่น การลงโทษประหารชีวิต การเนรเทศ หรือการจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งเป็นรูปแบบการลงโทษที่สามารถเป็นหลักประกันได้ว่าผู้กระทำความผิดจะไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ[34]

---

[32] อัจฉรียา ชูตินันทน์. (2564). หลักการกำหนดความผิดอาญาและหลักการกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย. ***วารสารสุทธิปริทัศน์,*** 35(3). หน้า 35-36.

[33] วิภาพร เนติจิรโชติ. (2564). การลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม. ***วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยพะเยา,*** 9(2). หน้า 280.

[34] ธณรัฐ แสนแก้ว. (2564). หลักเกณฑ์การกำหนดโทษทางอาญาในการตรากฎหมาย : ศึกษาพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560. ***จุลนิติ.*** หน้า 74.

กล่าวสรุปได้ว่า ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนแก่ผู้กระทำความผิด เป็นทฤษฎีการลงโทษที่มุ่งที่จะตอบแทน หรือทดแทนการกระทำความผิดโดยจะมองย้อนไปในอดีตถึงการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดแล้วจึงพิจารณาลงโทษโดยไม่ได้มองถึงอนาคต โดยไม่ได้พิจารณาว่าเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษแล้วผลจะเป็นอย่างไรหรือการลงโทษนั้น จะมีผลเป็นการป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีกหรือไม่ ดังนั้น การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน ข่มขู่ จะต้องให้ผู้ต้องโทษได้ประสบกับความยากลำบากพอสมควร ซึ่งถ้าผู้ต้องโทษได้รับความทุกข์ทรมาน อาจจะทำให้โอกาสที่จะปรับตัวเป็นพลเมืองดีมีน้อยลงไป แต่ถ้าพิจารณาในแง่ของการปรับปรุงแก้ไขตัวผู้กระทำผิดแต่อย่างเดียว หรือในแง่ของการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย จะเห็นว่าเมื่อใดที่ผู้นั้นกลับตัวเป็นคนดีจะต้องปล่อยเขาให้พ้นโทษทันทีเพราะไม่มีเหตุใด ๆ ที่จะควบคุมตัวต่อไป แต่ในการที่จะปล่อยตัวนั้นเป็นการขัดต่อทฤษฎีข่มขู่บุคคลอื่น และทฤษฎีแก้แค้นทดแทน เพราะหากกระทำความผิดร้ายแรงแต่ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีอย่างแน่นอนแล้วจำต้องปล่อยก่อนกำหนดมาก ก็จะทำให้ผลของการแก้แค้นทดแทน การข่มขู่ก็ไม่มี ดังนั้น การลงโทษจึงมุ่งเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ ซึ่งการลงโทษจะไม่คำนึงถึงประการอื่น ๆ ไม่ได้ การลงโทษจะต้องมีความมุ่งหมายหลายประการประกอบกันด้วย

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า จากแนวคิดและที่มาของกฎหมายจราจรมีความสำคัญและจำเป็นจำเป็นอย่างมากต่อการใช้ชีวิตประจำวัน อีกทั้งเมื่อมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีการพัฒนาเครื่องยนต์ของยานพาหนะ ดังนั้นกฎหมายจึงได้มีการพัฒนาให้ทันยุคสมัยเพื่อรองรับการใช้รถใช้ถนนและเป็นการจัดระเบียบการจราจรให้ดีขึ้น เพื่อให้สามารถควบคุมบังคับ การขับขี่ รวมถึงเรื่องของผู้ประกอบการ และตัวรถให้เป็นไปตามกฎหมายที่บัญญัติบังคับใช้ในขณะนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ใช้รถใช้ถนนเกิดความสะดวกและปลอดภัยจากการใช้รถใช้ถนน จากวิวัฒนาการกฎหมายจราจรซึ่งได้บังคับใช้มาเป็นเวลานาน แม้จะมีการปรับปรุงแก้ไขในบางมาตรการมาถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565 เพื่อบังคับให้ผู้ขับขี่ปฏิบัติตามนั้น แต่ในส่วนของการบังคับใช้โทษกฎหมายจราจรในปัจจุบันผู้วิจัยมีความเห็นว่า การกำหนดกฎเกณฑ์มาตรการต่าง ๆ ยังคงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอหากเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพราะตามวัตถุประสงค์การลงโทษโดยลักษณะการลงโทษสมัยใหม่ตามหลักทฤษฎีการลงโทษ เพื่อการยับยั้งหรือข่มขู่ไม่ให้บุคคลกระทำความผิดอีก การลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจรนั้น ยังคงมีโทษในอัตราที่น้อยและไม่เหมาะสมกับความผิดหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น อีกทั้งด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไปทั้งในเรื่องของสังคม เศรษฐกิจ อัตราค่าปรับการกำหนดโทษไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อกฎหมายแต่อย่างใด

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับโทษปรับทางอาญาของประเทศไทย

การกำหนดความรับผิดทางอาญานั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงความหมายของกฎหมายอาญา ดังนี้

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร กล่าวว่า กฎหมายอาญา คือ บรรดากฎหมายทั้งหลายที่ระบุถึงความผิดอาญา โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยรวมถึงการบังคับอาญาอื่น เป็นการกำหนดให้มีเงื่อนไขของการใช้โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยรวมถึงมาตรการอื่นในทางอาญา[35]

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย กล่าวว่า กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติถึงความผิดและโทษ พิจารณาได้ คือ ความผิดนั้น หมายถึง การกระทำ การงดเว้นกระทำสิ่งใดเป็นความผิดอาญาและโทษ หมายถึง เมื่อมีการกระทำหรืองดเว้นกระทำสิ่งใดที่เป็นความผิดแล้ว ต้องมีการบัญญัติโทษอาญาไว้ต่อความผิดนั้นด้วย

ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์ กล่าวว่า กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายมหาชนว่าด้วยความผิดและโทษ

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ กล่าวว่า กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่ให้ผู้กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับหรือริบทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา[36]

ตามประมวลกฎหมายอาญา “โทษปรับ” เป็น “โทษหลัก” หมายความว่า โทษประหารชีวิต โทษจำคุก และโทษปรับ ส่วนโทษอื่น ๆ นั้น เป็น “โทษข้างเคียง” มีความต่าง คือ “โทษหลัก” เป็นโทษที่ใช้ลงโทษได้โดยตัวเอง ส่วนการลง “โทษข้างเคียง” ทำได้เมื่อมีการพิพากษาลง “โทษหลัก” แล้ว หรือกระทำได้เมื่อมีกรณีเกี่ยวข้องกับการใช้ “โทษหลัก”[37]

โทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นโทษปรับที่เป็นจำนวนเงินจำนวนใดจำนวนหนึ่ง โทษปรับในลักษณะนี้เป็นโทษปรับดั้งเดิมของกฎหมายอาญาของทุกประเทศ เนื่องจากบุคคลมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน โทษปรับเป็นจำนวนเงินจึงกระทบต่อบุคคลไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ เงินจำนวนหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยเป็นอย่างมาก และในทาง

---

[35] สภัชลี เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2561). กฎหมายอาญาเฟ้อ. ***วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์,*** 44(2). หน้า 18.

[36] กัตติกา รอดเส็ง. (2563). ***ปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ขับขี่ขณะเมาสุรา ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522.*** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 29-30.

[37] คณิต ณ นคร. (2563). ***กฎหายอาญาภาคทั่วไป.*** (พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 440-441.

กลับกันอาจไม่กระทบต่อบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีที่ไม่มากมาย จากข้อบกพร่องของโทษปรับเป็นจำนวนเงินดังกล่าว ลักษณะของโทษปรับตามกฎหมายของไทยเราเป็นโทษปรับตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ในมาตรา 28 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล[38] โดยในความผิดต่าง ๆ ที่มีโทษปรับอย่างเดียว หรือมีโทษปรับด้วยนั้น กฎหมายกำหนดโทษปรับขั้นสูงไว้ และในบางกรณีกฎหมายกำหนดจำนวนขั้นต่ำของโทษปรับไว้

2.2.1 ความเป็นมาของโทษปรับทางอาญา

ประเทศไทยเป็นระบบซิวิลลอว์ (Civil Law) โดยกฎหมายส่วนมากเกิดจากการบัญญัติ คือ เป็นกฎหมายที่บัญญัติโดยชอบตามแบบประเพณีของการการบัญญัติกฎหมายเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ โดยที่มาของกฎหมายอาญา หมายถึง เหตุอันแสดงถึงความสมบูรณ์ของการที่กฎหมายใช้บังคับได้ อาจเป็นเรื่องอธิบายหลักเกณฑ์ในลักษณะใดบ้างที่ถือเป็นกฎหมายอาญา ในทางกฎหมายอาญามีหลักสำคัญที่ถือเป็นหลักประกันในกฎหมายอาญา และหลักประกันในกฎหมายอาญาเป็นหลักรัฐธรรมนูญทีเดียว

“หลักประกันในกฎหมายอาญา” มีการเรียกในภาษาละตินว่า “nullum crimen, nulla poena sine lege” แปลว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย”[39]

โทษปรับ คือ โทษที่มุ่งบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด[40]

สำหรับประเทศไทยโทษปรับมีการพัฒนาจากเดิมมีการปรับเป็น “สินไหมพินัย” ซึ่งหากปรับเป็น “สินไหม” ก็จะให้แก่ผู้เสียหาย และหากปรับเป็น “พินัย” ก็จะให้แก่หลวง เวลาต่อมามีการเปลี่ยนแปลงโทษปรับ ให้ถือว่าโทษปรับเป็นการชำระโทษให้แก่รัฐโดยต้องชำระต่อศาล ส่วนสินไหมก็จะเป็น ค่าสินไหมทดแทนในทางกฎหมายแพ่ง หากผู้เสียหายต้องการจะให้มีการชดใช้ค่าเสียหายก็จะต้องดำเนินการเรียกค่าสินไหมทดแทนในลักษณะละเมิด

สมัยอยุธยา มีการปรับตามศักดินาถือว่าเป็นโทษสถานเบา โดยมักใช้กับการลงโทษอย่างอื่น เช่น กฎมณเฑียรบาลกำหนดว่า “ระหว่างเข้าเฝ้า ถ้าผู้ใดเจรจา กระซิบกัน ให้มีโทษถึงตาย ถ้ามีผู้นำของขึ้นถวาย โดยที่ผู้ใดทำให้ของเกิดแตกหัก หรือสูญหาย ให้ลงโทษสามประการ ประการหนึ่งให้ตัดนิ้วมือเสียกึ่งหนึ่ง ประการหนึ่งให้ทวนด้วยลวดหนังยี่สิบที ประการหนึ่งให้ไหมทวีคูณ”

---

[38] ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 28.

[39] เพลินตา ตันรังสรรค์. (2561). หลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย. ***วารสารจุลนิติ,*** 15(1). หน้า 75.

[40] สิริโฉม พรหมโฉม. (2559). การบังคับโทษปรับทางอาญา. ***วารสารจุลนิติ,*** 13(5). หน้า 164.

ต่อมามีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มีการนำโทษปรับมาใช้กับผู้กระทำความผิดอย่าง โดยมีการยกเลิกการปรับตามศักดินาอย่างเด็ดขาด มีการกำหนดวันชำระค่าปรับ มีการกำหนดให้มีการจำคุกแทนค่าปรับ[41]

จากกรณีดังกล่าวโทษปรับจึงมีลักษณะ ดังนี้

1) เป็นโทษที่บังคับเอาแก่ทรัพย์สินของผู้กระทำผิด ซึ่งก็คือ เงิน ในเรื่องบังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่น เช่น สิ่งของ เครื่องประดับ ไม่ใช่โทษปรับ

2) เงินที่บังคับได้มาหรือค่าปรับ ต้องตกเป็นของแผ่นดินหรือตกเป็นของหลวง

3) โทษปรับเป็นโทษที่อาจใช้เป็นเอกเทศโดยไม่มีโทษอื่นด้วยก็ได้ หรืออาจใช้ควบคู่กับโทษอาญาสถานอื่นก็ได้

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ที่ถือว่าเป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทยในสมัยรัชกาลที่ 5[42] โดยนำโทษปรับมาใช้กับผู้กระทำความผิดให้เป็นระบบมากขึ้น กล่าวคือ

1) ยกเลิกการปรับตามศักดินาโดยเด็ดขาด

2) กำหนดวันชาระค่าปรับ

3) กำหนดให้มีการจำคุกแทนค่าปรับ

4) นำเอาความผิดตามหลักการประเทศต่าง ๆ ในเรื่องการปรับมาใช้มากยิ่งขึ้น

ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้กำหนดโทษทางอาญาไว้ 6 สถาน ได้แก่

1) ประหารชีวิต

2) จำคุก

3) ปรับ

4) อยู่ในเขตอันมีกำหนด

5) ริบทรัพย์

6) เรียกประกันทัณฑ์บน[43]

ในปัจจุบันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 โทษทางอาญากำหนดไว้ 5 สถาน คือ

---

[41] วรรษมล เพ็งดิษฐ์. (2552). ***การบังคับโทษปรับ : ศึกษาอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานบังคับคดีอาญา.*** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 8-10.

[42] วิวรรธน์ ดำรงค์กุลนันท์. (2561). ***คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://so08.tci-thaijo.org/index.php/MFULJ/article/view/102. [2566, 19 พฤษภาคม].

[43] พิรุฬห์ โตศุกลวรรณ์. (2532). ***การลงโทษปรับทางอาญา.*** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 17.

1) โทษประหารชีวิต

2) โทษจำคุก

3) โทษกักขัง

4) โทษปรับ

5) โทษริบทรัพย์สิน[44]

ซีซาร์เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) นักปรัชญาด้านกฎหมายในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 ชาวอิตาเลียน ได้เสนอแนวคิดที่ว่ารัฐสามารถออกกฎหมายกำหนด[45] การกระทำใดที่รัฐห้ามมิให้กระทำเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวมได้นั้นสืบเนื่องจาก “ทฤษฎีสัญญาประชาคม” โดยประชาชนพร้อมใจกันในการยกอำนาจของตนให้กับรัฐเพื่อให้รัฐเป็นตัวแทนทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนโดยยอมให้มีการจำกัดเสรีภาพบางประการซึ่งให้สัญญาว่าจะไม่ส่งผลหรือกระทบกับบางสิ่งที่จำเป็น เพื่อรักษาความสงบของสังคม ส่วนรวม เสรีภาพที่ประชาชนยอมเสียสละนี้รัฐได้บัญญัติออกมาเป็นสิ่งที่เรียกว่า “กฎหมาย” เพื่อกำหนดสิ่งที่ห้ามกระทำและสิ่งที่บังคับให้กระทำหากฝ่าฝืนจะมีบทลงโทษ รัฐจึงมีอำนาจที่จะออกกฎหมายเพื่อกำหนดข้อห้ามเพื่อที่จะควบคุมความประพฤติของมนุษย์ในสังคมไว้หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ

สัญญาประชาคมตามที่ซีซาร์เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) ได้กล่าวไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญามีหลักการสำคัญ ได้แก่ หากประชาชนดำรงชีวิตอยู่โดยไม่มีรัฐจะทำให้ผลประโยชน์ของประชาชนก็จะประสบปัญหาความขัดแย้งไม่มีที่สิ้นสุด ประชาชนจะไม่มีความมั่นคงปลอดภัยและไม่มีความสุขเลย และหากเป็นเช่นนั้นประชาชนจึงยินยอมมอบเสรีภาพบางส่วนของตนเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงปลอดภัยและความสุขโดยส่วนรวม ผลก็คือประชาชนต้องยินยอมให้สัญญาว่าตนเองจะต้องไม่กระทำการบางอย่างและจะกระทำการบางอย่าง ข้อสัญญาดังกล่าวนี้ก็คือกฎหมายนั่นเอง

อำนาจและขอบเขตอำนาจของรัฐในการออกกฎหมาย ซีซาร์เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) ได้กล่าวไว้ว่า สำหรับกรอบจำกัดของรัฐใช้ในการออกกฎหมาย รัฐมีอำนาจและขอบเขตอำนาจ ดังนี้

---

[44] ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 18.

[45] บุญวัฒน์ สว่างวงศ์. (2566). ***สำนักความคิดทางอาชญาวิทยา.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://elcpg.ssru.ac.th/boonwat_sa/pluginfile.php/44/block_html/content/%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%8D%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B8%B2%20%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88203.pdf. [2566, 19 พฤษภาคม].

ประการแรก รัฐได้รับข้อสัญญาประชาชนแต่ละคน ประชาชนได้จัดตั้งรัฐของพวกเขาเพื่อที่จะปกป้องข้อสัญญาร่วมกันของประชาชนโดยกฎหมายและการลงโทษ รัฐจึงมีความชอบธรรมโดยความยินยอมของประชาชน

ประการที่สอง ถึงแม้รัฐจะมีความชอบธรรมแต่รัฐบาลไม่อาจใช้อำนาจกระทำทุกสิ่งได้ตามอำเภอใจอำนาจนี้ถูกจำกัดโดย “สัญญาประชาคม” เบ็คคาเรียได้กล่าวว่า ประชาชนต้องการเสรีภาพมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และยินยอมที่จะจำกัดเสรีภาพของตนเพียงเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนเท่านั้น ดังนั้น รัฐซึ่งมีหน้าที่ป้องกันความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนจะสามารถละเมิดล่วงล้ำเสรีภาพของประชาชนได้แต่เพียงเท่าที่จำเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น

ประการสุดท้าย ความจำเป็นของรัฐมีขอบเขตเพียงใด รัฐต้องสร้างสิ่งที่สามารถสนองการสืบเสาะแสวงหารายบุคคลเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยและความสุข จุดมุ่งหมายของรัฐจึงควรเป็นการดูแล “ประโยชน์ส่วนรวม” เท่านั้นโดยมีจุดหมายปลายทางเพื่อ “ความสุขอันยิ่งใหญ่ที่สุดที่จะแบ่งปันกันในหมู่คนจำนวนมากที่สุด”[46]

กล่าวสรุปได้ว่า โทษปรับ คือ โทษที่มุ่งบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด สำหรับประเทศไทยโทษปรับมีการพัฒนาจากเดิมมีการปรับเป็น “สินไหมพินัย” ซึ่งหากปรับเป็น “สินไหม” ก็จะให้แก่ผู้เสียหาย และหากปรับเป็น “พินัย” ก็จะให้แก่หลวง เวลาต่อมามีการเปลี่ยนแปลงโทษปรับ ให้ถือว่าโทษปรับเป็นการชำระโทษให้แก่รัฐโดยต้องชำระต่อศาล ในส่วนของสินไหมก็จะเป็น ค่าสินไหมทดแทนในทางกฎหมายแพ่ง หากผู้เสียหายต้องการจะให้มีการชดใช้ค่าเสียหายก็จะต้องดำเนินการเรียกค่าสินไหมทดแทนในลักษณะละเมิด ด้วยแนวคิดซีซาร์เบ็คคาเรีย เสนอแนวคิดที่ว่ารัฐสามารถออกกฎหมายกำหนด การกระทำใดที่รัฐห้ามมิให้กระทำเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวมได้นั้นสืบเนื่องจาก “ทฤษฎีสัญญาประชาคม” (Social Contract) ที่ประชาชนพร้อมใจกันในการยกอำนาจของตนให้กับรัฐเพื่อให้รัฐเป็นตัวแทนทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงมีการบัญญัติกฎหมายขึ้น

2.2.2 การบังคับโทษปรับทางอาญา

เมื่อผู้ใดกระทำความผิด และผู้นั้นต้องโทษปรับจะมีข้อบังคับทางอาญา คือ ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาลกรณีไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ศาลจะยึดทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับสั่งให้กักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้า

[46] กัตติกา รอดเส็ง. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 36. หน้า 36-37.

ศาลเห็นว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปก่อนก็ได้[47]

ปัจจุบันโทษปรับสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ซึ่งได้แก่ โทษปรับแบบตายตัว โทษปรับโดยกำหนดตามวันและรายได้ และการปรับตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำผิด[48] หลัก ๆ จะมี 2 ประเภท คือ

ประการแรก โทษปรับตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด หรือโทษปรับแบบตายตัว (Fixed Sum System) คือ การลงโทษปรับตามอัตราขั้นสูงสุดและต่ำสุดที่มีกำหนดไว้ในกฎหมาย เป็นการกำหนดอัตราโทษปรับที่แน่นอน โดยการปรับได้จะไม่ต่ำกว่าอัตราที่มีกฎหมายกำหนด และจะต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด หากศาลจะกำหนดโทษปรับให้ได้สัดส่วนและเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละบุคคล ดังนั้นเห็นได้ว่า การลงโทษในลักษณะดังกล่าวจะต้องพิจารณาถึงความเป็นอยู่รวมถึงฐานะทางการเงินของผู้กระทำแต่ละบุคคล ซึ่งการลงโทษปรับให้ได้สัดส่วนเหมาะสมกับผู้กระทำผิดนั้น พบว่ายังคงมีปัญหาในเรื่องการใช้ดุลพินิจของศาลในเรื่องของการที่จะมีหลักเกณฑ์อย่างไรในการกำหนดอัตราโทษปรับแก่ผู้กระทำผิดแต่ละคน จึงมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสัดส่วนของอัตราโทษปรับกับผู้กระทำผิด คือมีการกำหนดในเรื่องของสัดส่วน หรือในเรื่องของอัตราโทษปรับให้ได้สัดส่วนกับภยันตรายหรือความผิดที่เกิดขึ้น และมีการกำหนดสัดส่วนตามช่วงเวลา ภาวะทางเศรษฐกิจ และการเงินโดยวิธีที่กล่าวมาอาจมิใช่วิธีการที่ทำให้เกิดความเสมอภาคในการลงโทษ ด้วยเหตุที่ว่า 1 ใน 10 ของผู้ที่มีเงินหนึ่งล้านบาท ย่อมมีค่าต่างจาก 1 ใน 10 ของผู้ต้องหาที่มีเงินหนึ่งแสนบาท ดังนั้นการลงโทษลักษณะเช่นนี้อาจใช้ไม่ได้กับผู้กระทำความผิดที่ไม่มีเงิน

ประการที่สอง โทษปรับโดยกำหนดตามวันและรายได้ (Day-Fines System) คือ การลงโทษปรับที่กำหนดอัตราค่าปรับให้มีความสัมพันธ์กับรายได้[49] โดยเฉลี่ยในแต่ละวันของ

---

[47] กฤษดา ดวงชอุ่ม. (2563). ***ถูกต้องโทษจำคุกและปรับในคดีอาญา มีสิทธิถูกบังคับคดียึดทรัพย์สินเพื่อชำระค่าปรับหรือไม่.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:https://www.lawyers.in.th/2020/01/10/%E0%B8%96%E0%B8%B9%E0%B8%81%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%82%E0%B8%97%E0%B8%A9%E0%B8%88%E0%B8%B3%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%81%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A/. [2566, 19 พฤษภาคม].

[48] ทวีศักดิ์ ล้วนไพศาสนนท์. (2563). ***ปัญหาการบังคับโทษปรับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง.*** เอกสารวิชาการหลักสูตร “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ 19 วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 10-12.

ผู้กระทำความผิด เพื่อให้การลงโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการยับยั้งมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำผิดซ้ำอีก โดยแนวความคิดการลงโทษปรับตามวันและรายได้เป็นแนวคิดแบบใหม่ที่ได้รับความสนใจ และถูกนำไปบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมในหลายประเทศ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกสำหรับผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ตามรูปแบบของการลงโทษปรับแบบตายตัว โดยแนวคิดการลงโทษปรับตามวันและรายได้ยังช่วยให้การลงโทษปรับบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ไม่ว่าผู้กระทำผิดจะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่มีความมั่งคั่งร่ำรวย หรือยากจนก็ตาม เนื่องจากเป็นการคำนวณค่าปรับจากรายได้โดยเฉลี่ยแต่ละวันของผู้กระทำความผิด ในระบบการลงโทษปรับตามวันและรายมีหลักในการพิจารณา 3 กรณี ได้แก่

กรณีจำนวนรายได้ต่อวันของผู้ที่จะถูกปรับ มีการพิจารณาจากรายได้จริง รายได้เฉลี่ย และรายได้จากการประมาณการ

กรณีจำนวนวันที่ศาลเห็นสมควรจะปรับโดยพิจารณาตามความร้ายแรงที่เกิดขึ้นของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น โดยที่จำนวนวันจะเป็นตัวตั้งเพื่อนำไปคูณกับรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด

กรณีจำนวนค่าปรับ คือผลลัพธ์ที่ได้จากการนำจำนวนวันไปคูณกับจำนวนรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิดอันจะเป็นค่าปรับในแต่ละคดีความผิด[50]

หากการกำหนดเพดานขั้นสูงสุดของโทษปรับโดยที่ไม่คำนึงถึงอัตราเงินเฟ้อจะทำให้กฎหมายที่บังคับใช้มาเป็นเวลานานโทษปรับที่แท้จริงมีค่าลดลงตามอัตราเงินเฟ้อ ดังนั้นการบัญญัติกฎหมาย กับค่าปรับที่นำเอาอัตราเงินเฟ้อ ยกตัวอย่างเช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 266 เป็นกรณีความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเอกสาร มีโทษจำคุก 1-10 ปี และปรับ 20,000 - 200,000 บาท ได้บัญญัติไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จากกรณีดังกล่าวได้มีการนำอัตราเงินเฟ้อของปี พ.ศ. 2564 เข้ามาเพื่อปรับ พบว่ากฎหมายดังกล่าวควรได้รับการเพิ่มโทษปรับสูงสุดเพิ่มให้เพิ่มขึ้น อาจจะเพิ่มจาก 200,000 บาท เป็น 400,000 บาท เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน ขนาดของโทษยังคงมีระดับต่ำกว่าความเหมาะสมอยู่มาก ทำให้ไม่มีประสิทธิผลมากเพียงพอ หากมีการโทษปรับตามวันและรายได้

---

[49] ณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ. (2565). ***Day-fine ไม่ใช่แค่เรื่องของค่าปรับ.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://progressivemovement.in.th/article/common-school/6860/. [2566, 19 พฤษภาคม].

[50] กฤตยา อารีรักษ์, ธานี วรภัทร์ และ อุดม รัฐอมฤต. (2560). ความเหมาะสมในการนำ day fine มาใช้กับประเทศไทย. ***วารสารรัชต์ภาคย์.*** หน้า 85-86.

มาปรับใช้ ย่อมทำให้โทษปรับอยู่ในระดับที่เหมาะสมอยู่ตลอดเวลา และสามารถปรับเปลี่ยนขนาดของค่าปรับได้ตามอัตราเงินเฟ้อ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำความผิด[51]

เมื่อถูกลงโทษปรับซึ่งมีทั้งกรณีจะต้องชำระค่าปรับ ก่อนมีการฟ้องผู้กระทำความผิดต่อศาล และหลังจากที่ศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว หากการชำระค่าปรับก่อนมีการฟ้องผู้กระทำความผิดเป็นการชำระค่าปรับตามที่พนักงานกำหนด หรือตามที่คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับ โดยมีปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ในกรณีการชำระค่าปรับหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว จะเป็นการชำระค่าปรับตามอัตราโทษที่ผู้กระทำความผิดถูกฟ้องคดีต่อศาลตามกฎหมายได้กำหนดไว้ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของการกำหนดจำนวนค่าปรับตามความร้ายแรงของความผิดแต่ละกรณี

ในการชำระค่าปรับก่อนที่จะมีการฟ้องผู้กระทำความผิดต่อศาลไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับก็ตาม ผลคือจะทำให้การชำระค่าปรับนั้น ทำให้คดีอาญาเลิกกันและสิทธิที่จำนำคดีมาฟ้องย่อมระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 (1) และมาตรา 39 (3) โดยจะต้องเป็นคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวและผู้กระทำความผิดยอมชำระค่าปรับในอัตราอย่างสูง สำหรับความผิดนั้นให้แก่เจ้าพนักงาน[52]

การชำระค่าปรับหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว หากมีการฟ้องผู้กระทำความผิดต่อศาลและศาลได้พิพากษาลงโทษปรับ ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระค่าปรับตามจำนวนที่มีการกำหนดไว้ในคำพิพากษาภายใน 30 วัน นับแต่ศาลได้มีคำพิพาก ซึ่งหากไม่ยอมชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนด จะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรือมีการอายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สิน เพื่อชดใช้แทนค่าปรับหรือจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล หลักการดังกล่าวเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 28 และมาตรา 29[53]

กล่าวสรุปได้ว่า โทษปรับ คือ โทษที่มุ่งบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาลกรณีไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ศาลจะยึดทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับสั่งให้กักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้

---

[51] การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 23 วันที่ 25 มีนาคม 2565 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น การกำหนดโทษปรับตามร่างพระราชบัญญัติบริษัทคนเดียว พ.ศ. .... หน้า 373-374, 379.

[52] ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 37 (1) และมาตรา 39 (3).

[53] ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 28 และมาตรา 29.

กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปก่อนก็ได้ ประเภทของโทษปรับ ปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ซึ่งได้แก่ โทษปรับแบบตายตัว โทษปรับโดยกำหนดตามวันและรายได้ และการปรับตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำผิด

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า แนวคิดเกี่ยวกับโทษปรับทางอาญาของประเทศไทย และความเป็นมาของโทษปรับทางอาญา กฎหมายอาญา ซึ่งคือบรรดากฎหมายทั้งหลายที่ระบุถึงความผิดอาญา โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยรวมถึงการบังคับอาญาอื่น เป็นการกำหนดให้มีเงื่อนไขของการใช้โทษ โทษปรับที่เป็นจำนวนเงินจำนวนใดจำนวนหนึ่ง เนื่องจากบุคคลมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันโทษปรับเป็นจำนวนเงิน จึงกระทบต่อบุคคลไม่เท่าเทียมกัน ลักษณะของโทษปรับตามกฎหมายของไทยเราเป็นโทษปรับตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด จากแนวคิดซีซาร์เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) ที่ว่ารัฐสามารถออกกฎหมายกำหนด การกระทำใดที่รัฐห้ามมิให้กระทำเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวมได้นั้นสืบเนื่องจาก “ทฤษฎีสัญญาประชาคม” (Social Contract) ที่ประชาชนพร้อมใจกันในการยกอำนาจของตนให้กับรัฐ เพื่อให้รัฐเป็นตัวแทนทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นการบังคับโทษปรับทางอาญา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าไทยควรมีการกำหนดโทษปรับ วิธีการบังคับโทษปรับทางอาญาให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลรวมถึงความร้ายแรงของความผิดที่เกิดขึ้น

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโทษปรับทางอาญาทางนิติเศรษฐศาสตร์

นิติเศรษฐศาสตร์ (Law and Economics) หรือเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ว่าด้วยกฎหมาย (Economic Analysis of Law) คือ ศาสตร์ที่กล่าวถึงความสำคัญทางกฎหมาย ในเรื่องของทฤษฎีกฎหมาย หลักการตีความกฎหมาย หลักการออกแบบกฎหมาย รวมถึงการประเมินคุณค่าของกฎหมาย และผลกระทบของกฎหมายต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องรวมถึงต่อสังคม ซึ่งนำระเบียบวิธีหรือวิธีวิทยา ทางเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก เป็นกรอบและเครื่องมือมาตรฐานในการนำมาวิเคราะห์ เป็นเรื่องที่ว่าด้วยการเลือกอย่างมีเหตุมีผล[54]

นิติเศรษฐศาสตร์จะให้ความสำคัญกับมิติด้านประสิทธิภาพของกฎหมาย ในเรื่องระบบกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งมีเป้าหมายเพื่อบรรลุสวัสดิการสังคมเป็นสิ่งสูงสุด มีการมุ่งเน้นเกี่ยวกับการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสิ่งจูงใจ หรือกฎ กติกา

---

[54] คณิน วงศ์ใหญ่. (2562). แนวคิดนิติเศรษฐศาสต์ในกระบวนพิจารณาคดีแพ่งและพาณิชย์. ***วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย,*** 11(3). หน้า 667.

ต่อพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล อีกทั้งในส่วนของพฤติกรรมของผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย รวมถึงการออกแบบกฎหมายให้สามารถใช้กำกับควบคุมพฤติกรรมของคนในโลกแห่งความเป็นจริงเพื่อให้มีประสิทธิภาพ และยังเป็นการยกระดับสวัสดิการของสังคม ดังนั้น กฎหมายในมุมมองของนิติเศรษฐศาสตร์ จึงเป็นสิ่งที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในสังคมเพื่อให้เป็นไปอย่างที่สังคมต้องการ[55] ยกตัวอย่างเช่น การไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคม การไม่ก่ออันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น รวมถึงการป้องปรามยับยั้งพฤติกรรมที่สังคมไม่ต้องการ ยกตัวอย่างเช่น การก่ออาชญากรรมด้านต่าง ๆ โดยมีบทลงโทษทางกฎหมายทั้งการลงโทษที่เป็นตัวเงิน อาทิ ค่าปรับ และการลงโทษที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น การจำคุก การภาคทัณฑ์ การกักบริเวณ การประหารชีวิต

หลักการเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 18 จากงานเขียนว่าด้วยอาชญากรรมและการลงโทษ (An Essay on Crimes and Punishments) โดยซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria)[56] และด้วยแนวคิดทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม โดยเจเรอมี่ เบนธัม (Jeremy Bentham) ได้นำแนวคิดที่ว่า บทลงโทษทางกฎหมายส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนในสังคม กล่าวคือ กฎหมายช่วยป้องปรามและลดทอนพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรมของบุคคล กฎหมายควรมุ่งเน้นการลงโทษผู้ตั้งใจกระทำความผิดเป็นหลัก ในอดีตเรื่องนิติเศรษฐศาสตร์ยังมิได้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมถึงยังมิได้กระทำกันอย่างแพร่หลาย

ต่อมาในคริสต์ทศวรรษ 1960 บทความวิชาการว่าด้วยการละเมิดและต้นทุนทางสังคม 2 ชิ้น ได้แก่ ความคิดบางประการเกี่ยวกับการกระจายความเสี่ยงและกฎแห่งการละเมิด (Some Thoughts on Risk Distribution and the Law of Torts) โดยกุยโด คาลาเบรซี (Guido Calabresi) และปัญหาต้นทุนทางสังคม (The Problems of Social Cost) โดยโรนัลด์ โค (Ronald Coase) กลายเป็นกระบอกเสียงแรกที่สำคัญในการนำเรื่องของวิชาการนิติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์เข้าสู่ยุคใหม่ ในด้านการศึกษาวิเคราะห์ที่มีลักษณะผสมผสานระเบียบวิธีและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เข้ากับประเด็นที่เกิดคำถามทางกฎหมายทุกสาขาอย่างเป็นระบบ ทั้งในเรื่องของกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง กฎหมายอาญา กฎหมายละเมิด อีกทั้งถือได้ว่าเป็นการก้าวสู่ยุคของ “นิติเศรษฐศาสตร์”

---

[55] กุลนิษฐ์ รัตนคูสกุล. (2559). ***การลงโทษในการกระทำความผิดหลายกรรมกับการป้องปรามอาชญากรรม.*** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 17.

[56] วัชราภรณ์ มณีนุช, มาโนช นามเดช. (2563). ***นิติเศรษฐศาสตร์กับการสร้างความมีส่วนร่วมทางสังคม : Legal economics and social participation ตอนที่ 1.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:https://www.gotoknow.org/posts/687214. [2566, 19 พฤษภาคม].

เต็มรูปแบบ และมีการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านนี้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ภายใต้ผลงานของนักเศรษฐศาสตร์และนักนิติศาสตร์ที่สำคัญหลายคน เช่น แกรี เบกเคอร์ (Gary Becker), ริชาร์ด พอสเนอร์ (Richard Posner), และสตีเวน เชเวลล์ (Stephen Shavell) เป็นต้น รวมทั้ง การเปิดการเรียนการสอนสาขาวิชานิติเศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยทั่วโลก[57]

กล่าวสรุปได้ว่า นิติเศรษฐศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ว่าด้วยกฎหมาย เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงความสำคัญทางกฎหมาย ในเรื่องของทฤษฎีกฎหมาย หลักการตีความกฎหมาย หลักการออกแบบกฎหมาย รวมถึงการประเมินคุณค่าของกฎหมาย และผลกระทบของกฎหมายต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องรวมถึงต่อสังคม นิติเศรษฐศาสตร์จะให้ความสำคัญกับมิติด้านประสิทธิภาพของกฎหมาย ระบบกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม รวมถึงมีเป้าหมายเพื่อบรรลุสวัสดิการสังคมเป็นสิ่งสูงสุด มีการมุ่งเน้นเกี่ยวกับการศึกษาผลกระทบการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสิ่งจูงใจ หรือ กฎ กติกา ต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

2.3.1 โทษปรับทางอาญาในมุมมองนิติเศรษฐศาสตร์

บทลงโทษทางกฎหมายมีขึ้นเพื่อป้องปรามไม่ให้เกิดอาชญากรรมโดยที่มีบทลงโทษเป็นตัวเงิน อาทิ ค่าปรับ และบทลงโทษที่ไม่เป็นตัวเงิน อาทิ การจำคุก มุมมองทางนิติเศรษฐศาสตร์ได้มีแนวคิดในการตัดสินใจที่จะเลือกวิธีการรวมถึงรูปแบบการลงโทษระหว่างการปรับ และการจำคุกไว้

การลงโทษที่เป็นตัวเงินนั้น คือ การลงโทษปรับเป็นการลงโทษที่ไม่สิ้นเปลืองทรัพยากรของสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นการนำเอาทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิดให้แก่ภาครัฐเป็นหลัก เป็นผลในการเพิ่มรายได้แก่รัฐ อีกทั้งการนำเรื่องของค่าปรับเป็นการลงโทษอาจมีต้นทุนในการบริหารจัดการอยู่บ้าง โดยขนาดของต้นทุนในการบริหารจัดการแปรผันตามขนาดของค่าปรับ หมายความว่า ค่าปรับที่สูง จะมีต้นทุนในการบริหารจัดการสูงส่วนบทลงโทษที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น การจำคุก ซึ่งอาจจะประสิทธิภาพในการป้องปรามการก่ออาชญากรรม แต่ก็ต้องใช้ทรัพยากรของสังคมเป็นจำนวนมาก เพราะโทษจำคุกต้องมีต้นทุนในการก่อสร้างเรือนจำ ต้นทุน

---

[57] ปวริศร เลิศธรรมเทวี. (2564). นิติปรัชญาว่าด้วยการวิเคราะห์กฎหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์: บทวิเคราะห์เบื้องต้น. ***วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,*** 39(1). หน้า 149.

ในการบริหารจัดการเรือนจำ ต้นทุนในการบำรุงรักษาเรือนจำ อีกทั้งต้นทุนในเรื่องของผู้ที่จะมาดูแลนักโทษและดูแลเรือนจำอีกด้วย[58]

กล่าวสรุปได้ว่า มุมมองทางนิติเศรษฐศาสตร์ได้มีแนวคิดในการตัดสินใจที่จะเลือกวิธีการ รวมถึงรูปแบบการลงโทษระหว่างการปรับ และการจำคุกไว้ โดยการลงโทษที่เป็นตัวเงินนั้น คือ การลงโทษปรับเป็นการลงโทษที่ไม่สิ้นเปลืองทรัพยากรของสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นการนำเอาทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิดให้แก่ภาครัฐเป็นหลัก เป็นผลในการเพิ่มรายได้แก่รัฐ อีกทั้งการนำเรื่องของค่าปรับเป็นการลงโทษอาจมีต้นทุนในการบริหารจัดการอยู่บ้าง โดยขนาดของต้นทุนในการบริหารจัดการแปรผันตามขนาดของค่าปรับ หมายความว่า ค่าปรับที่สูง จะมีต้นทุนสำหรับการบริหารจัดการสูงส่วนบทลงโทษที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น การจำคุก ซึ่งอาจจะประสิทธิภาพในการป้องปรามการก่ออาชญากรรม แต่ก็ต้องใช้ทรัพยากรของสังคมเป็นจำนวนมาก

2.3.2 แนวคิดนักนิติเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับโทษปรับทางอาญา

กฎหมายแต่ละฉบับแม้อาจจะถูกร่างด้วยเจตนาดี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนาบางประการ แต่เมื่อกฎหมายถูกนำมาใช้ในโลกแห่งความเป็นจริงมักมีโอกาสที่จะเกิดผลพวงที่ไม่ได้คาดหวังหรือตั้งใจไว้ตามมาเสมอ ตัวอย่างเช่น หากมีการออกกฎหมายบังคับให้คนคาดเข็มขัดนิรภัยบนรถยนต์ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการขับขี่แก่ประชาชนผู้ใช้รถยนต์ หากใช้ระบบเหตุผลแบบเศรษฐศาสตร์มาคาดการณ์ผลกระทบของกฎหมาย คงทำนายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากกฎหมายว่าคนจะคาดเข็มขัดนิรภัยกันมากขึ้น เพราะต้นทุนของการไม่คาดเข็มขัดนิรภัยสูงขึ้น เนื่องจากหากไม่คาดเข็มขัดนิรภัยจะมีโอกาสถูกจับและต้องเสียค่าปรับ เมื่อต้นทุนหรือราคาของการไม่คาดเข็มขัดนิรภัยแพงขึ้น คนก็เลือกที่จะไม่คาดเข็มขัดนิรภัยน้อยลง คาดเข็มขัดนิรภัยมากขึ้น ผลลัพธ์ก็คือ คนมีโอกาสรอดชีวิตจากอุบัติเหตุรถยนต์แต่ละครั้งมากขึ้น

จากแนวคิดทางนิติเศรษฐศาสตร์ได้มีนักนักนิติเศรษฐศาสตร์ ผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับโทษปรับทางอาญาไว้ว่า ประมาณการต้นทุนต่อปีของการจำคุกนักโทษ 1 คน อยู่ที่ 25,000 เหรียญสหรัฐ ขณะที่ โดโนฮู (Donohue) ประมาณการว่าอยู่ที่ 35,000 เหรียญสหรัฐต่อคนต่อปี ซึ่งเห็นว่าต้นทุนของการจำคุกมีระดับสูง อีกทั้ง เมื่อมีการพิจารณาตามมุมมองของผู้รับโทษ การจำคุกถือเป็นการแยกนักโทษที่มีศักยภาพในการผลิตออกจากตลาดแรงงาน นักโทษจะต้องเจอกับต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการถูกจำคุก ซึ่งหมายถึงจำนวนรายได้ที่หายไปในช่วงเวลาที่ถูกจำคุก รวมไปถึงมี

---

[58] พศิน วรเนติโพธิ์. (2564). การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดที่มีลักษณะไม่ร้ายแรง : ศึกษาเฉพาะพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาตามกฎหมายไทย. ***วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์***, 14(2). หน้า 308.

โอกาสด้านการประกอบอาชีพ การตั้งต้นชีวิตใหม่เมื่อพ้นโทษลดน้อยลง เพราะต้องสูญเสียเครือข่ายการทำงาน ทักษะการทำงานก็อาจจะลดถอยลง เมื่อพ้นโทษจำคุก และทุนมนุษย์ลดลง รวมถึงในเรื่องของตราบาปที่ติดตัวอาจจะทำให้เป็นเรื่องที่ยากในการหางานทำเมื่อพ้นโทษจำคุก

จากการศึกษาของลิซ่า คลิง (Lisa Kling) มีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักโทษในรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งนักโทษคดีค้ายาเสพติดและคดีก่อความรุนแรงมีระดับรายได้เฉลี่ยในช่วงก่อนถูกจำคุกต่ำอยู่แล้ว รายได้จากการทำงานหลังจากถูกปล่อยตัวจึงไม่ลดลง แต่สำหรับนักโทษพ้นคุกที่เคยเป็นแรงงานคอปกขาว ซึ่งจะมีรายได้น้อยกว่าผู้ที่ไม่เคยถูกจำคุกถึงร้อยละ 10-30 ในช่วง 5-8 ปี เมื่อได้รับการปล่อยตัวมีรายได้ต่ำลงมาก ทำให้ต้นทุนค่าเสียโอกาสการก่ออาชญากรรมเมื่อพ้นโทษต่ำลงด้วย เนื่องจากไม่มีทางเลือกในการหารายได้เช่นเดิมส่งผลให้ก่ออาชญากรรมซ้ำอีก

จากการศึกษาของแลงแกน (Langan) และเลอวีน (Levine) ยืนยันข้อสรุปข้างต้น เห็นว่าการกลับเข้าคุกใหม่ของผู้ที่เคยจำคุกอยู่ในระดับสูง กรณีเช่นนี้ทำให้การจำคุกต้นทุนค่าเสียโอกาสมิได้ตกอยู่กับนักโทษฝ่ายเดียว สังคมก็จะเจอกับต้นทุนค่าเสียโอกาสทางเศรษฐกิจด้วย เนื่องจากกำลังแรงงานที่มีศักยภาพในการผลิตถูกกันออกไปจากตลาดแรงงาน ในเรื่องของเศรษฐกิจก็จะทำให้ผลผลิตและรายได้หายไป ส่งผลกระทบด้านลบต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจด้วย ดังนั้นแนวคิดของนิติเศรษฐศาสตร์จากข้อมูลของสตีเวน เชเวลล์ (Stephen Shavell) และโจเอล วาลด์โฟเกล (Joel Waldfogel) จึงเป็นการสนับสนุนการลงโทษที่เป็นตัวเงิน โทษปรับมากกว่าจำคุก แต่การลงโทษที่ไม่เป็นตัวเงินโดยการจำคุกควรมีไว้ป้องปรามนอกจากมีการใช้ค่าปรับเต็มที่แล้วเท่านั้น หากผู้กระทำความผิดมีทรัพย์สินมากกว่าระดับค่าปรับที่เหมาะสม ก็ควรที่จะลงโทษด้วยการปรับเพียงอย่างเดียว หากทรัพย์สินไม่เพียงพอในการชำระค่าปรับตามความผิดจะต้องบวกเพิ่มโทษจำคุกร่วมด้วย เพื่อให้การลงโทษเป็นไปอย่างเหมาะสมแก่ความผิดที่ก่อ ส่วนในกรณีที่เป็นอาชญากรรมขั้นรุนแรงมาก อันตรายมาก หรือสร้างความเสียหายมาก จนค่าปรับเพียงลำพังมิอาจป้องปรามได้ ก็ควรใช้โทษจำคุกเป็นเครื่องมือเสริมในการป้องปราม[59]

กล่าวสรุปได้ว่า การสนับสนุนการลงโทษที่เป็นตัวเงินนั่นก็คือ ค่าปรับมากกว่าการจำคุก โดยที่ค่าปรับไม่ก่อให้เกิดต้นทุนต่อสังคม แต่การลงโทษที่ไม่เป็นตัวเงินโดยการจำคุกควรมีไว้เพียงการป้องปรามนอกเหนือจากที่ได้มีการใช้ค่าปรับอย่างเต็มที่ที่สุดแล้วเท่านั้น ซึ่งหากผู้กระทำความผิดมีทรัพย์สินมากกว่าระดับค่าปรับที่เหมาะสม ก็ควรที่จะลงโทษด้วยการปรับเพียงอย่างเดียว

---

[59] ปกป้อง จันวิทย์. (2554). ***"การวิเคราะห์กฎหมายด้วยหลักเศรษฐศาสตร์: แนวคิดและวรรณกรรมปริทัศน์".*** รายงานวิจัย ฉบับที่ 2. มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. หน้า 21-23.

ในกรณีที่ทรัพย์สินไม่เพียงพอในการที่จะชำระค่าปรับที่เหมาะสมตามความผิด ก็ต้องบวกเพิ่มโทษจำคุกเข้าไป เพื่อให้การลงโทษเป็นไปอย่างเหมาะสมแก่ความผิดที่ก่อ ในกรณีที่เป็นอาชญากรรมขั้นรุนแรงมาก อันตรายมาก หรือสร้างความเสียหายมาก จนค่าปรับเพียงลำพังมิอาจป้องปรามได้ เห็นควรใช้โทษจำคุกเป็นเครื่องมือเสริมในการป้องปราม

2.3.3 โทษปรับทางอาญาที่เหมาะสมทางนิติเศรษฐศาสตร์

หลักเกณฑ์กำหนดค่าปรับที่เหมาะสม หากมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างสมบูรณ์ สามารถแยกพิจารณาตามหลักกำหนดความรับผิด 2 รูปแบบ ได้แก่ หลักของความรับผิดเด็ดขาด[60] และหลักความรับผิดบนฐานความผิด ได้แก่รูปแบบแรก เรื่องหลักความรับผิดเด็ดขาด กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษกรณีเกิดความเสียหาย จะเป็นผู้รับภาระค่าเสียหายทั้งหมดแบบไม่มีเงื่อนไข โดยการกำหนดค่าปรับที่เหมาะสมนั้นตามหลักความรับดังกล่าว คือ ค่าปรับเท่ากับค่าความเสียหายที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำ ซึ่งอาจเป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน ซึ่งจะต้องไม่มากไปกว่ามูลค่าทรัพย์สินหรือฐานะของผู้กระทำความผิด

คือ $a = b ; a^* \leq c$

โดยที่ a^* = ค่าปรับที่เหมาะสม

b = มูลค่าความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้น

c = มูลค่าของสินทรัพย์หรือความมั่งคั่งของผู้กระทำความผิด

กรณีตัวอย่าง ค่าปรับที่เหมาะสมในคดีเมาแล้วขับแล้วทำให้ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตหรือบาดเจ็บ จะต้องเท่ากับมูลค่าความเสียหายทั้งหมดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำขึ้น

กรณีตัวอย่าง ค่าความเสียหาย 5 ล้านบาท การชดใช้ค่าปรับที่เหมาะสมให้มีจำนวนเท่ากับ 5 ล้านบาท ซึ่งหากค่าปรับต่ำกว่า 5 ล้านบาท ก็ทำให้การป้องปรามน้อยเกินไป และหากที่ค่าปรับสูงกว่า 5 ล้านบาท ก็จะส่งผลให้เกิดการป้องปรามที่มากเกินไป ส่วนกรณีที่ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมีน้อยกว่าจำนวน 5 ล้านบาท ผู้กระทำความผิดต้องลงโทษจำคุกเพิ่มเติมในสัดส่วนที่ชดเชยเงินค่าปรับในส่วนที่ตนไม่สามารถในการจ่ายส่วนที่ขาด

รูปแบบที่สอง เรื่องหลักความรับผิดบนฐานความผิด (Fault-based Liability) ตามหลักความรับผิดบนฐานความผิด ผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องรับผิดและรับการลงโทษเสมอไป ทั้งนี้อยู่ที่เงื่อนไขของกฎหมาย ตามแนวคิดทฤษฎีเงื่อนไขหนึ่งของสถานการณ์ที่ผู้ก่อความเสียหายนั้น

---

[60] การเปรียบเทียบหลักความรับผิดทางละเมิดกับหลักความรับผิดเด็ดขาด และการรับรู้ของผู้ประกอบการหอการค้าจังหวัดอุดรธานี. ***วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,*** 13(1). หน้า 90.

ไม่ต้องรับผิดแม้จะเกิดความเสียหาย หมายถึง กรณีที่มูลค่าของผลประโยชน์ คาดคะเนจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งสูงกว่าต้นทุนคาดคะเน หรืออันตรายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

กรณีตัวอย่าง a' คือ ระดับผลได้ที่เท่ากับระดับความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นระดับผลได้ขั้นต่ำที่ทำให้ไม่ต้องรับผิดตามกฎหมาย (Threshold level of gain under the fault-based sanctioning rule) ซึ่งหาก $a \geq a'$ บุคคลจะตัดสินใจกระทำการที่สร้างความเสียหาย ซึ่งไม่ต้องรับผิดไม่ว่า a จะมีค่าเท่าใดก็ตาม แต่หาก $a < a'$ ผู้นั้นจะตัดสินใจกระทำการให้เกิดความเสียหายเมื่อ $a > b$ คือผลจากการกระทำต้องมากกว่าจำนวนโทษปรับที่ต้องจ่ายตามกฎหมาย

ดังนั้น ค่าปรับที่เหมาะสม คือ จำนวนโทษปรับที่จะต้องสะท้อนค่าความเสียหายโดยรวมที่เกิดขึ้น ($a^* = b'^* = h$) หาก $b < h$ ผู้กระทำจะมีความผิดตามกฎหมายเมื่อกระทำความเสียหาย และจะถูกปรับเท่ากับ h ดังนั้น เขาจะเลือกไม่กระทำการที่สร้างความเสียหาย เพราะไม่คุ้มเงินค่าปรับ แต่หาก $a \geq h$ ผู้กระทำจะไม่มีความผิดตามกฎหมายเมื่อกระทำความเสียหาย จึงไม่ต้องเสียค่าปรับ และจะตัดสินใจกระทำการที่เกิดความเสียหาย กล่าวคือ เงื่อนไขที่ส่งผลให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (First-best behavior) คือ การกำหนดให้ $a' > h$ โดยที่ $f = h$ หรือ $a' = h$ โดยที่ $f > h$ นั่นเอง

กรณีตัวอย่าง ความเสียหาย 20,000 บาท ซึ่งผลที่เกิดจากการกระทำจำนวน 6,000 บาท การกระทำที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่การกระทำที่ต้องการ อีกทั้งผู้กระทำถือว่ามีความผิดภายใต้หลักความรับผิดบนฐานความผิด โดยบทลงโทษที่เหมาะสม ต้องเท่ากับค่าความเสียหายที่จะเกิด คือ 20,000 บาท หากค่าปรับเหมาะสม บุคคลจะตัดสินใจเลือกที่จะไม่กระทำความผิด เพราะว่าไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ หากแต่ว่าค่าปรับอยู่ในระดับต่ำกว่าผลที่จะได้ อาจจะกระทำ เพราะคุ้มค่าที่จะทำ แต่หากผลที่ได้คาดไว้จากการกระทำสูง 25,000 บาท มากกว่าความเสียหายเช่นนี้จะถือว่าไม่มีความผิดตามบนฐานความผิด ผู้กระทำจะตัดสินใจกระทำการ อีกทั้งไม่ต้องรับภาระค่าเสียหายที่เกิดขึ้นเลย[61]

ดังนั้น ค่าปรับในระดับที่เหมาะสมภายใต้หลักความรับผิดบนฐานความผิด จึงต้องพิจารณาผลที่เกิดจากการกระทำประกอบด้วย โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานตามกฎหมาย โดยทำให้การบังคับใช้กฎหมายของรัฐยากลำบากและซับซ้อนกว่ากรณีของหลักความรับผิดเด็ดขาด ซึ่งมีการลงโทษเมื่อเกิดความเสียหายทุกกรณี และในเรื่องของหลักความรับผิดบนฐานความผิด รัฐต้องกำหนดเงื่อนไขหรือเกณฑ์มาตรฐานของกฎหมายที่จะกำหนดว่าเมื่อใดจึงจะถือว่าต้องรับผิดตามกฎหมาย และจะต้องพิจารณาจากพฤติกรรมจริงของผู้สร้างความเสียหายว่าละเมิดเงื่อนไข

---

[61] ปกป้อง จันวิทย์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 59. หน้า 28-30.

ตามกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ก่อนตัดสินลงโทษต่อไป สำหรับการปรับเงินภายใต้หลักความรับผิดทั้งสองกรณี หากการปรับเงินมีต้นทุนในการบริหารจัดการ ค่าปรับที่เหมาะสมต้องรวมต้นทุนในการบริหารจัดการเข้าไปด้วย ทั้งนี้ ต้นทุนในการบริหารจัดการการปรับเงินจะมีค่าน้อยกว่าในกรณีของหลักความรับผิดบนฐานความผิด เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีหลักความรับผิดเด็ดขาด เพราะไม่ได้เกิดการลงโทษขึ้นเสมอเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น[62]

กล่าวสรุปได้ว่า กำหนดค่าปรับที่เหมาะสม โดยสมมติว่ามีการบังคับใช้กฎหมายอย่างสมบูรณ์สามารถแยกพิจารณาภายใต้หลักกำหนดความรับผิด (Rule of Liability) 2 รูปแบบ ได้แก่ หลักความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) คือการรับผิดเท่ากับมูลค่าความเสียหายทั้งหมดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำขึ้น และหลักความรับผิดบนฐานความผิด (Fault-based Liability) ผู้ก่อความเสียหายไม่จำเป็นต้องรับผิดและรับการลงโทษเสมอไป ทั้งนี้อยู่ที่เงื่อนไขของกฎหมายตามแนวคิดทฤษฎีเงื่อนไขหนึ่งของสถานการณ์ที่ผู้ก่อความเสียหายนั้นไม่ต้องรับผิดแม้จะเกิดความเสียหาย หมายถึง กรณีที่มูลค่าของผลประโยชน์ คาดคะเนจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งสูงกว่าต้นทุนคาดคะเน หรืออันตรายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

ดังนั้น ค่าปรับที่เหมาะสมในกรณีที่บุคคลต้องรับผิดตามฐานความผิด คือ ค่าปรับที่จะต้องสะท้อนมูลค่าความเสียหายโดยรวมที่เกิดขึ้น ในการกำหนดอัตราค่าปรับในระดับที่เหมาะสมภายใต้หลักความรับผิดบนฐานความผิด จึงต้องพิจารณาผลที่เกิดจากการกระทำนั้น เพื่อให้ในการประกอบด้วย

2.3.4 ระบบโทษปรับตามรายได้ Day-fine System

ระบบโทษปรับตามรายได้ Day-fine System คือ ระบบการกำหนดโทษปรับที่จะปรับจากผู้กระทำความผิด โดยจำนวนเงินค่าปรับนั้นจะต้องแปรผันขึ้นอยู่กับโทษที่ได้กระทำผิดว่ามีความร้ายแรงเพียงใด ซึ่งแปรผันตรงกับรายได้หรือสถานะทางเศรษฐกิจขณะที่ได้กระทำความผิด[63] แนวคิดระบบโทษปรับตามรายได้ Day-fine เริ่มต้นจากกลุ่มประเทศแถบสแกนดิเนเวีย[64] ในปี

---

[62] ดารารัตน์ พรแช่ม. (2562). ***การบังคับใช้โทษปรับทางอาญาในความผิดลหุโทษ : กรณีปรับตามวันและรายได้.*** สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 38.

[63] คณะก้าวหน้า. (2566). ***อะไรคือ Day-fine?.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://progressivemovement.in.th/article/common-school/6860/. [2566, 19 พฤษภาคม].

[64] คำนูณ สิทธิสมาน. (2565). ***การคิดค่าปรับตามสถานะเศรษฐกิจและภาววิสัยของความผิด.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.isranews.org/article/isranews-article/107840-kamnoon-31.html. [2566, 19 พฤษภาคม].

ค.ศ. 1900 ศาสตราจารย์คาร์ล ทูร์ป (Carl Torp) อยู่ในประเทศเดนมาร์คได้เขียนหนังสือชื่อ Transaction of the Danish Society of Criminologists 10 ปีต่อมา ศาสตราจารย์โยฮัน เทียร์ (Johan Thyren) อยู่ในประเทศสวีเดนได้เขียนหนังสือชื่อ The Principles for Reform of the Penal Code ในหนังสือทั้งสองเล่มแสดงแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษปรับให้ได้สัดส่วนกับรายได้ของผู้กระทำความผิด ซึ่งต่อมาสาธารณรัฐฟินแลนด์ได้นำระบบการลงโทษปรับแบบดังกล่าว ที่เรียกกันว่า day-fine มาใช้บังคับเมื่อปี ค.ศ. 1921 เป็นประเทศแรก โดยมีหลักเกณฑ์ที่นำมาพิจารณาประกอบการกำหนดค่าปรับอยู่ 3 ประการ ได้แก่

ประการแรก รายได้ต่อวันของผู้ที่กระทำความผิด พนักงานอัยการให้ความร่วมมือแก่ศาลเพื่อนำข้อมูลประกอบการพิจารณารายได้ต่อวันของจำเลยแต่ละคดี ว่ามีรายได้แต่ละวันมากน้อยเพียงใด ซึ่งในสังคมอุตสาหกรรม ประชาชนจะมีรายได้ที่แน่นอน จึงง่ายแก่การคำนวณรายได้ต่อวัน บางประเทศที่มีการจัดเก็บภาษีของรัฐที่ได้ผลดี สามารถตรวจสอบรายได้และภาษีที่หัก ณ ที่จ่ายได้ การลงโทษปรับจึงอาจไม่กระทบ หรือกระทบบุคคลภายในครอบครัวของผู้กระทำความผิดเพียงเล็กน้อย แต่ในประเทศที่เป็นเกษตรกรรม การหารายได้ที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดอาจจะยากกว่า เพราะเป็นรายได้ที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผลผลิตในปีนั้น ๆ ซึ่งอาจพิจารณาจากรายได้จริง รายได้เฉลี่ย และรายได้ประมาณการ กรณีดังกล่าววยังคงมีปัญหา ในเรื่องการได้ข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดว่าน่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใด ในประเทศสวีเดนจึงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสอบสวนเกี่ยวกับรายได้ของผู้กระทำความผิดได้ ทั้งอนุญาตให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรสามารถเปิดเผยข้อมูลของภาษีในแต่ละปีได้ เพื่อใช้ในการประเมินรายได้ของประชากร สำหรับศาลหรือพนักงานอัยการในการคำนวณอัตราค่าปรับดังกล่าว

ในส่วนของสาธารณรัฐฟินแลนด์กำหนดหน่วยค่าปรับแบบระบบโทษปรับตามรายได้ Day-fine เป็นอัตรา 1 หน่วยค่าปรับสำหรับหน่วยอัตราค่าปรับที่ต่ำสุด และอัตราค่าปรับที่สูงสุดไม่เกิน 120 วัน โดย 1 หน่วย ค่าปรับจะมีค่าเท่ากับรายได้ของผู้กระทำความผิดในแต่ละวัน หากมีการรวมเงินเดือนและรายได้อื่น ๆ ภายหลังที่หักค่าลดหย่อนทางภาษีแล้ว หากผู้กระทำความผิดมีคู่สมรส หรือบุตรที่อยู่ในความดูแล หรือบุตรบุญธรรม หรือบุตรบุญธรรมของคู่สมรสที่ยังอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้ต้องคำพิพากษา การคิดคำนวณค่าปรับแบบระบบโทษปรับตามรายได้ Day-fine จะสามารถลดจำนวนอัตราค่าปรับเป็นเงินจำนวน 8 ฟินนิชมาร์ค ได้ต่อผู้ที่อยู่ในความอุปการะ 1 คน การคำนวณค่าปรับราชอาณาจักรสวีเดนและสาธารณรัฐฟินแลนด์คล้ายคลึงกันในเรื่องของการกำหนดค่าปรับให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดแต่ละคน

ส่งผลให้การลงโทษปรับบรรลุวัตถุประสงค์ในการข่มขู่ ยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำอีก ทั้งนี้ยังไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่ในความอุปการะ

ประการที่สอง จำนวนวัน คือ จำนวนวันที่ศาลเห็นสมควรจะปรับจากความร้ายแรงของความผิด จำนวนวันจะเป็นตัวตั้ง เพื่อนำไปคูณกับรายได้ต่อวันของจำเลย ซึ่งในส่วนจำนวนวันกฎหมายอาจกำหนดจำนวนขั้นสูงสำหรับความผิดแต่ละฐานที่จะมีการปรับก็ได้

ประการสุดท้าย จำนวนค่าปรับ คือ ผลลัพธ์ที่ได้จากจำนวนวันไปคูณกับจำนวนรายได้ต่อวันของจำเลย เป็นค่าปรับในแต่ละคดีความผิด[65]

กล่าวสรุปได้ว่า การลงโทษปรับตามฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดรวมถึงความร้ายแรงของความผิดเป็นการลงโทษปรับโดยการพิจารณาจากจำนวนรายได้ต่อวันของผู้ที่กระทำความผิด จำนวนวันที่ศาลเห็นสมควรจะปรับจากความร้ายแรงของความผิด และจำนวนค่าปรับจากผลลัพธ์ที่ได้จากจำนวนวันไปคูณกับจำนวนรายได้ต่อวันของจำเลย เป็นค่าปรับในแต่ละคดีความผิด โดยจะลงโทษตามความหนักเบาของความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำขึ้น[66]

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า แนวคิดเกี่ยวกับระบบค่าปรับทางอาญาทางนิติเศรษฐศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ว่าด้วยกฎหมาย (Economic Analysis of Law) เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงความสำคัญทางกฎหมาย ในเรื่องของทฤษฎีกฎหมาย หลักการตีความกฎหมาย หลักการออกแบบกฎหมาย รวมถึงการประเมินคุณค่าของกฎหมาย และผลกระทบของกฎหมายต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องรวมถึงต่อสังคม นิติเศรษฐศาสตร์จะให้ความสำคัญกับมิติด้านประสิทธิภาพของกฎหมาย ระบบกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม และมีเป้าหมายเพื่อบรรลุสวัสดิการสังคมเป็นสิ่งสูงสุด เป็นการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสิ่งจูงใจ หรือกฎ กติกา ต่อพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล ดังนั้นโทษปรับทางอาญาในมุมมองนิติเศรษฐศาสตร์ คือการลงโทษปรับเป็นการลงโทษที่ไม่สิ้นเปลืองทรัพยากรของสังคม เป็นการนำเอาทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิดให้แก่ภาครัฐเป็นหลัก เป็นผลในการเพิ่มรายได้แก่รัฐ อีกทั้งการนำเรื่องของค่าปรับเป็นการลงโทษอาจมีต้นทุนในการบริหารจัดการอยู่บ้าง โดยขนาดของต้นทุนในการบริหาร

---

[65] พิชยนต์ นิพาสพงษ์. (2561). ***ปัญหาการบังคับใช้โทษปรับเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรม : ศึกษากรณีโทษปรับตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับโทษปรับตามกฎหมายต่างประเทศกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย.*** งานเอกสารวิชาการหลักสูตร “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ 17 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. หน้า 9-11

[66] รพีภัทร์ อิงคสิทธิ์. (2564). ***เศษเงินคนรวย แต่ภาระคนจน เราจะออกแบบ ‘ค่าปรับ’ อย่างไรให้เท่าเทียม?.*** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://thematter.co/thinkers/fine-for-rich-and-poor/160112. [2566, 19 พฤษภาคม].

จัดการแปรผันตามขนาดของค่าปรับ หมายความว่า ค่าปรับที่สูง จะมีต้นทุนในการบริหารจัดการสูง ส่วนบทลงโทษที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น การจำคุก ซึ่งอาจจะมีประสิทธิภาพในการป้องปรามการก่ออาชญากรรม แต่ก็ต้องใช้ทรัพยากรของสังคมเป็นจำนวนมาก แนวคิดนักนิติเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับโทษปรับทางอาญา ซึ่งหากผู้กระทำความผิดมีทรัพย์สินมากกว่าระดับค่าปรับที่เหมาะสม ก็ควรที่จะลงโทษด้วยการปรับเพียงอย่างเดียว ในกรณีที่ทรัพย์สินไม่เพียงพอในการที่จะชำระค่าปรับที่เหมาะสมตามความผิด ก็ต้องบวกเพิ่มโทษจำคุกเข้าไปด้วย เพื่อให้การลงโทษเป็นไปอย่างเหมาะสมแก่ความผิดที่ก่อ ส่วนในกรณีที่เป็นอาชญากรรมขั้นรุนแรงมาก อันตรายมาก หรือสร้างความเสียหายมาก จนค่าปรับเพียงลำพังมิอาจป้องปรามได้ ก็ควรใช้โทษจำคุกเป็นเครื่องมือเสริมในการป้องปราม ดังนั้น ค่าปรับที่เหมาะสมในกรณีที่บุคคลต้องรับผิดตามฐานความผิด คือ ค่าปรับที่จะต้องสะท้อนมูลค่าความเสียหายโดยรวมที่เกิดขึ้น ในการกำหนดอัตราค่าปรับในระดับที่เหมาะสมภายใต้หลักความรับผิดบนฐานความผิดจึงต้องพิจารณาผลที่เกิดจากการกระทำประกอบด้วย โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานตามกฎหมาย